

NAFARROAKO PARLAMENTUKO

ALDIZKARI OFIZIALA

IX. legegintzaldia

Iruña, 2018ko maiatzaren 24a

70. ZK.

A U R K I B I D E A

A SAILA:

Foru lege proiektuak:

- Foru Lege proiektua, Irisgarritasun Unibertsalari buruzkoa. Lehendakaritzako, Funtzio Publikoko, Barneko eta Justiziako Batzordeak onetsitako irizpena (2. or.).
- Foru Legea, Gardentasunari, informazio publikoa eskuratzeari eta gobernu onari buruzkoa. Akats zuzenketa (26. or.).

E SAILA:

Interpelazioak, mozioak eta adierazpen politikoak:

- Erabakia. Horren bidez, Espainiako Gobernua premiatzen da jasangarritasun-faktorea eta errebalorizazio-indizea ken ditzan, askitasunaren printzipioaren eta pentsio egoki eta gaurkotu bat edukitzeko eskubidearen aurkakoak baitira. Eskubide Sozietako Batzordeak onetsia (27. or.).
- Erabakia. Horren bidez, Nafarroako Gobernua premiatzen da hartu beharreko erabaki guztiak har ditzan, Nafarroako Liburutegi Nagusiak zerbitzu guztiak eragingarritasunez eman ahal izateko adina langile eduki dezan. Kultura, Kirol eta Gazteria Batzordeak onetsia (28. or.).

A saila:
FORU LEGE PROIEKTUAK

Foru Lege proiektua, Irisgarritasun Unibertsalari buruzkoa.

LEHENDAKARITZAKO, FUNTZIO PUBLIKOKO, BARNEKO ETA JUSTIZIAKO BATZORDEAK ONETSITAKO IRIZPENA

Legebiltzarreko Erregelamenduko 138.3 artikuluan ezarritakoa betez, agintzen dut Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofizialean argitara dadin Lehendakaritzako, Funtzio Publikoko, Barneko eta Justiziako Batzordeak Irisgarritasun Unibertsalari buruzko Foru Lege proiektuari buruz onetsitako irizpena. Proiektua hori 2018ko martxoaren 16ko 33. Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofizialean argitaratu zen.

Iruñean, 2018ko maiatzaren 23an

Lehendakaria: Ainhoa Aznárez Igarza

IRIZPENA

Lehendakaritzako, Funtzio Publikoko, Barneko eta Justiziako Batzordeak 2018ko maiatzaren 16an eta 23an egindako bileran onetsia.

Irisgarritasun Unibertsalari buruzko Foru Lege proiektua

AURKIBIDEA

Zioen azalpena

I. TITULUA. Xedapen orokorrak

I. KAPITULUA. Foru legearen xedea, printzipioak eta definizioak

1. artikulua. Xedea.

2. artikulua. Printzipioak.

3. artikulua. Definizioak.

II. KAPITULUA. Foru legearen esparrua

4. artikulua. Aplikazio esparrua.

II. TITULUA. Aplikatzekoak diren xedapenak eta neurri orokorrak

5. artikulua. Berdintasuna, autonomia pertsonala eta bizimodu beregaina bermatzeko neurriak.

6. artikulua. Irisgarritasunaren eta diskriminazio ezaren oinarritzko baldintzak.

7. artikulua. Irisgarritasun unibertsalaren kudeaketa eta erregelamenduzko garapena.

8. artikulua. Irisgarritasunaren eta desgaitasunaren eraginaren txostena.

9. artikulua. Diskriminazioaren aurkako neurriak.

10. artikulua. Ekintza positiborako neurriak.

11. artikulua. Sustapena, bultzada eta parte-hartzea.

12. artikulua. Betetzea eta kontrola.

13. artikulua. Irisgarritasunaren Nazioarteko lkurra.

III. TITULUA. Xedapen berariazkoak.

I. KAPITULUA. Irisgarritasuna lurraldean.

14. artikulua. Irisgarritasuna erabilera publikoko hiriguneetan.

15. artikulua. Ibilbideak.

16. artikulua. Aparkalekuak.

17. artikulua. Urbanizazio elementuak.

18. artikulua. Hiriko hornigarriak eta haurrentzako parkeak.

19. artikulua. Erabilera publikoko naturaguneak.

20. artikulua. Seinalizazio eta informazio irisgarria.

II. KAPITULUA. Irisgarritasuna eraikuntzan.

1. atala. Erabilera publikoko eraikinak.

21. artikulua. Irisgarritasuna erabilera publiko-ko eraikinetan.

22. artikulua. Eraikinetan sartzeko bideak.

23. artikulua. Komunikazio horizontala eta bertikala.

24. artikulua. Mugikortasun bertikala.

25. artikulua. Komunak.

26. artikulua. Espazioen erreserba.

27. artikulua. Altzariak eta informazio elementuak.

2. atala. Titulartasun pribatuko etxebizitza-erakinak.

28. artikulua. Irisgarritasuna titulartasun pribatuko etxebizitza-erakinetan.

3. atala. Informazioa, seinalizazioa eta segurtasuna

29. artikulua. Informazioa, seinalizazioa eta segurtasuna.

4. atala. Desgaitasuna duten pertsonentzako etxebizitzak erreserbatzea.

30. artikulua. Etxebizitza irisgarriak erreserbatzea.

5. atala. Balio historiko-artistikoa duten eraikinak.

31. artikulua. Balio historiko-artistikoa duten eraikinak.

III. KAPITULUA. Irisgarritasuna garraioan.

32. artikulua. Irisgarritasun baldintzak errepide-ko garraio publikoan.

33. artikulua. Garraibideetan irisgarritasuna ezartzeko plana.

34. artikulua. Ibilgailu automobilak aparkatzeko txartela, mugikortasun urrituko desgaitasuna duten pertsonentzat.

35. artikulua. Ekintza positiborako neurriak garraioan.

IV. KAPITULUA Irisgarritasuna herritarren eta Nafarroako administrazio publikoen arteko harremanetan.

36. artikulua. Herritarren eta Nafarroako administrazio publikoen arteko harremanak.

37. artikulua. Erregistroko eta herritarren arretarako laguntza bulegoetako langileen prestakuntza.

V. KAPITULUA. Irisgarritasuna komunikazioan, webguneetan eta gailu mugikorretarako aplikazioetan.

38. artikulua. Irisgarritasun-baldintzak komunikazioan.

39. artikulua. Hedabide sozialak.

40. artikulua. Irisgarritasuna Nafarroako sektore publikoko webguneetan eta gailu mugikorretarako aplikazioetan.

VI. KAPITULUA Irisgarritasuna produktu eta zerbitzuetan.

41. artikulua. Irisgarritasun baldintzak produktuetan.

42. artikulua. Irisgarritasun baldintzak zerbitzu publikoetan.

VII. KAPITULUA Irisgarritasuna kultur, kirol eta aisialdi jardueretan.

43. artikulua. Kultur, kirol eta aisialdi jardueretako irisgarritasun baldintzak.

VIII. KAPITULUA Irisgarritasuna enpleguan.

44. artikulua. Enplegua.

45. artikulua. Enplegurako prestakuntza.

IX. KAPITULUA Irisgarritasuna hezkuntzan.

46. artikulua. Hezkuntzarako eskubidea.

47. artikulua. Unibertsitateko hezkuntzaren arloko neurriak.

48. artikulua. Irisgarritasun unibertsalaren eta ororentzako diseinuaren arloko prestakuntza.

X. KAPITULUA. Irisgarritasuna Justizia Administrazioan.

49. artikulua. Irisgarritasun baldintzak Justizia Administrazioan.

IV. TITULUA. Irisgarritasun unibertsala eta pertsona ororentzako aukera-berdintasuna sustatzeko Kontseilua.

50. artikulua. Irisgarritasun unibertsala eta pertsona ororentzako aukera-berdintasuna sustatzeko Kontseilua.

V. TITULUA. Arbitrajea eta bitartekaritza.

51. artikulua. Arbitrajea.

52. artikulua. Arbitraje sistema onartzea eta hari uko egitea.

53. artikulua. Arbitraje prozedura.

54. artikulua. Bitartekaritza.

VI. TITULUA. Zehapen araubidea

55. artikulua. Zehapen araubidea.

Lehen xedapen gehigarria. Foru lege honetan xedatutakora egokitzeko txostena.

Bigarren xedapen gehigarria. Toki entitateek egokitze plan integralak onestea.

Xedapen iragankor bakarra. Erregelamenduzko garapen indarduna.

Xedapen indargabetzaile bakarra. Arauak indargabetzea.

Azken xedapenetako lehenengoa. Nafarroan etxebizitza izateko eskubideari buruzko maiatzaren 10eko 10/2010 Foru Legea aldatzea.

Azken xedapenetako bigarrena. Foru lege hau garatzeko gaikuntza.

Azken xedapenetako hirugarrena. Indarra hartzea.

ZIOEN AZALPENA

I

Desgaitasunak dituzten Pertsonen Eskubideei buruzko Nazioarteko Konbentzioaren printzipioetako bat irisgarritasuna da; konbentzio hori Nazio Batuen Batzar Nagusiak 2006ko abenduaren 13an onetsi zuen, Espainiako Estatuak 2007ko abenduaren 3an berretsi, eta 2008ko maiatzaren 3an hartu zuen indarra. Desgaitasuna duten pertsonen eskubideen ikuspegian eredu soziala finkatzea ekarri zuen Konbentzioak, eta, horrekin batera, desgaitasuna dutenak botere publikoek bermatu beharreko eskubideak dituzten pertsonatzat hartzea, eskubide horietaz benetan eta osotara baliatzeko aukera izan dezaten. Desgaitasunaren ikuspegi asistentziala behin betikoz alde batera uztea ekarri zuen, hortik aurrera gaiari giza eskubideetan oinarrituta heltzeko: desgaitasuna duten pertsonen eskubidedun subjektuen izaera integrala eman zien, eta ezarri haien eskaerei eta beharrei erantzun behar zaiela beste herritar guztien aukera berdina izan ditzaten.

Konbentzioaren Atarikoak garbi aitortzen du nolako garrantzia duen arlo hauetarako irisgarritasunak: ingurune fisiko, sozial, ekonomiko eta kulturala, osasuna, hezkuntza, informazioa eta komunikazioak. Izan ere, desgaitasuna duten pertsonen bizimodu beregaina izateko eta bizitzaren esparru guztietan aktiboki parte hartzeko, irisgarritasunak ez izatea traba da eskubide eta askatasun horietaz baliatzeko.

Irisgarritasun unibertsala hau da, finean: inguruneek, prozesuek, ondasunek, produktuek eta zerbitzuek zein objektuek, tresnek, bitartekoen eta gailuek bete behar duten baldintza, pertsona orok ulertu eta erabiltzeko modukoak izateko, segurtasunez eta erosotasunez eta ahalik eta autonomia eta naturaltasun handienaz betiere. Printzipio horrek “diseinu unibertsalaren edo pertsona ororentzako diseinuaren” estrategia du abiapuntu, eta ulertzen da hori ez dela eragozpen izanekin egin beharreko arrazoizko egokitzapenarako.

2010eko martxoaren 25ean, Nafarroako Parlamentuak aho batez onetsi zuen Irisgarritasun Unibertsalari eta Orentzako Diseinuari buruzko apirilaren 6ko 5/2010 Foru Legea. Lege horrek oztupo arkitektonikoen ezabaketaren kontzeptu klasikoa gainditu, eta eredu berri baten alde egin zuen, xede honekin: pertsonen garapen erabatekoa eta librea bermatzea, bai eta irisgarritasuna ere pertsona ororentzat, ingurune fisikoan, komunikazioan eta zerbitzuetan, bereziki irisgarritasun behar handiagoak dituztenentzat, hala nola desgaitasunak dituztenentzat, zaharrentzat edo aldi

baterako bada ere ingurunearekin harremana izateko zailtasunak dituztenentzat.

5/2010 Foru Legeak indarra hartu ondoren, Espainiako Estatuak abuztuaren 1eko 26/2011 Legea aldarrikatu zuen, araudi-egokitzapena egiteko Ezgaitasuna duten pertsonen eskubideei buruzko Nazioarteko Konbentziora; lege horren azken xedapenetako bigarrenak testu bategin bat egiteko agindu zuen, bertan lege hauek erregularizatu, argitu eta harmonizatzeko: apirilaren 7ko 13/1982 Legea, Desgaitasuna duten Pertsonen Gizarteratzeari buruzkoa; abenduaren 2ko 51/2003 Legea, Desgaitasuna duten pertsonen aukera-berdintasuna, diskriminazio eza eta irisgarritasun unibertsala lortzeko; eta abenduaren 26ko 49/2007 Legea, Desgaitasuna duten pertsonen aukera-berdintasunaren, diskriminazio ezaren eta irisgarritasun unibertsalaren alorreko arau-hausteen eta zigorren araubidea ezartzen duena. Lege horiek bateratzeko lanaren erreferentia Nazioarteko Konbentzioa izan zen, eta emaitza, berriz, azaroaren 29ko 1/2013 Legegintzako Errege Dekretua, Desgaitasuna duten Pertsonen Eskubideei buruzko Lege Orokorraren testu bategina onesten duena, aipatutako hiru legeak berariaz indargabetzen dituen eta hura argitaratu arte egondako arau-sakabanaketari konponbidea ematen diona.

Testu bateginaren arabera, irisgarritasun unibertsala bitarteko bat da, desgaitasuna duten pertsonen bizimodu beregaina eta bizitzaren esparru guztietan parte hartzeko duten eskubidea egiaz gauzatzeko; horrez gain, botere publikoek hura bermatzeko behar diren neurriak hartu behar dituzte.

Bestetik, Nazio Batuen Konbentzioaren helburuak betetze aldera, Europar Batasunak Desgaitasunari buruzko Europako Estrategia (2010-2020) landu zuen, helburu honekin hain zuzen: desgaitasuna duten pertsona guztiek modua izan dezatela beren eskubideez baliatzeko eta Europako ekonomian eta gizartean parte hartzearen onura guztiak jasotzeko. Estrategiak lehentasunezko zortzi jardueraren eremu zehazten ditu, eta horietako lehena da ondasun eta zerbitzuetarako –bereziki, publikoak direnetarako–irisgarritasuna, eta desgaitasuna duten pertsonen laguntza emateko bitartekoen erabilera; berariaz aitortzen du ingurunearen irisgarritasunak aukerak eskaintzen dituela desgaitasuna duten pertsonen trebetasunak eta autonomia hobetzeko, baldintza egokiez hornitzen dituelako lanpostuak, ikastetxeak, establezimenduak, saltokiak, kultura guneak, garraioak, produktuak eta zerbitzuak.

Europako 2010-2020 Estrategiak halaber adierazten du komeni dela irisgarritasuna arautzea komunikazioaren eta informazioaren esparruetan, eta ondasun eta zerbitzuetan, esparru horiek eragin handia dutelako, bai desgaitasuna duten pertsonen autonomian, bai zerbitzuen gainerako erabiltzaileen baldintza beretan parte hartzeko aukerari dagokionez. Azken urteotan informazioaren eta komunikazioaren teknologiek izan duten bilakaera handia dela eta, horiek kontuan hartzen dituen arau erregulazio berria behar da, gaur egun etengabe presente daudelako gure eguneroko bizimoduan, eta frogaturik dagoelako funtsezkoak direla lege honek biltzen dituen helburuak lortzeko; baina, aldi berean, traba bihurtzen dira populazio osoak haietaz baliatzeko modua izaterik lortu ezean.

Alde horretatik, Europar Batasunaren Aldizkari Ofizialean, 2016ko abenduaren 2koan, Europako Parlamentuaren eta Batzordearen 2016/2102 (EB) Zuzentaraua argitaratu zen, 2016ko urriaren 26koa, sektore publikoko erakundeen webguneen eta gailu mugikorretako aplikazioen irisgarritasunari buruzkoa. Zuzentarau hori Batasuneko kide diren estatuen legedian txertatzeko transposizioa 2018ko irailaren 23a baino lehen egin behar da; administrazio publikoen atariei eskatzen zaizkien betebeharrak 1494/2007 Errege Dekretuan ordeztu eta hobetu ziren, eta, ondorioz, gutxienez ere bermatzen den irisgarritasun maila Europako EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) arauan ezarritakoa da (Espainiako katalogoan, UNE-EN 301549 V1.1.2:2015 araua).

Hauxe da zuzentaruaren abiapuntua: gizarte digitalerantz egiten den aldaketaren joerak informazioa eta zerbitzuak eskuratzeko bide berriak eskaintzen dizkie erabiltzaileei, eta sektore publikoko erakundeen webguneak eta gailu mugikorretarako aplikazioak erabilerrazagoak izatea da haren xedea, irisgarritasuneko betebeharrak komunetan oinarritzen direlako eta elkarreragingarritasuna sustatzen dutelako. Horrela, herritarrek sektore publikoko zerbitzuak eskuratzeko aukera gehiago izanen dituzte webguneen eta gailu mugikorretarako aplikazioen bidez, beren eguneroko bizimodua erraztuko duten zerbitzuak eta informazioa lortuko dituzte, bai eta Europar Batasun osoan beren eskubideak baliatzeko modua ere.

II

Aurreko guztiaren ondorioa da Nafarroak Irisgarritasun Unibertsalari buruzko foru lege bat behar duela, desgaitasuna duten pertsonen eskubideei buruzko Nazioarteko Konbentzioarekin eta araudi eta estrategia berriekin bat etorriko dena,

helburua izanik aurrera egiten segitzea gizarte inklusiboagoa eta irisgarriagoa lortzeko bidean, pertsonen autonomia bermatzeko, diskriminazioa saihesteko, eta pertsona guztien aukera-berdintasuna bultzatzeko; batez ere, desgaitasuna duten pertsonena, zaharrena eta, aldi baterako bada ere, ingurunearekin harremanak izateko zailtasunak dituztenena. Irisgarritasuna beharrezkoa dela ulertu behar da, baina ez bakarrik desgaitasuna dutenentzat, baizik eta bizitzaren etapa desberdinetan horren onurak jaso ditzaketan guztientzat.

Foru lege honen lehen helburua da irisgarritasun unibertsalaren zeharkakotasuna bermatzea, eta, horretarako, Nafarroako Gobernuaren departamentu guztiek eta pertsonen bizi kalitatea efizientziaz lortzeko lanean esku hartzen duten botere publiko guztiek jardun behar dute koordinaturik.

Bigarrenik, foru legeak gai hauek ere sartzen ditu bere xedean: pertsonen autonomiaren sustapena, gizarteratzea eta gizartean parte hartzea, arau berriekin bat, eta kontuan hartuta desgaitasunak nahiz bestelako mugak dituzten pertsonen kopurua gero eta handiago izanen dela populazioa zahartzearen ondorioz; izan ere, kalkulatu da 2020an ehun eta hogeita milioi pertsona inguru egonen direla Europar Batasunean, desgaitasun bat baino gehiago edo desgaitasun arinak izanen dituztenak.

Pertsonen autonomia izan eta gizartean parte hartzea sustatzeko oinarria erabakiak libreki hartzeko eskubidea da, eta, horretarako, informazioa eta baimena formatu egokietan eman behar dira, norberaren zirkunstantziak aintzat hartuz, eta diseinu unibertsalaren edo ororentzako diseinuen erregelak betez, irisgarriak eta ulergarriak izan daitezten. Alde horretatik, foru lege honek irisgarritasuna arautzen du komunikazioan eta informazioan; bereziki, inguruneen, prozesuen, produktuen, ondasunen eta zerbitzuen eskuratzeari dagokionez, alderdi hori ez baitago behar bezala garatuta indarreko foru araudian, nahiz eta eragin handia izan desgaitasuna duten pertsonen autonomian eta zerbitzu baten gainerako erabiltzaileek berdintasunez parte hartzeko aukerari dagokionez. Hortaz, sentsibilizazio, zabalkunde, hezkuntza eta prestakuntza neurriak ezartzen ditu, Interneteko orriak, ekipoak eta programak pixkanaka irisgarritasun irizpideak txertatzen joan daitezten, eta komunikaziorako eta publizitaterako kanpaina instituzionalek berma dezaten informazioaren irisgarritasuna pertsona ororentzat; guztia, Estatuko eta Europako araudi berriekin bat.

Finean, zaharrek eta desgaitasuna dutenek eskubidea dute bizimodu beregaina izateko eta

bizitzaren esparru guztietan parte hartzeko, eta eskubide horrek lotura estua du botere publikoen betebeharrarekin, alegia, pertsona guztientzako aukera-berdintasuna bermatzearen irisgarritasunaren eta diskriminaziorik ezaren funtsezko baldintza ezartzearekin. Oinarrizko baldintza horiek arautzea Estatuaren eskumena da, ezertan ukatu gabe autonomia erkidegoek eta toki entitateek dituzten eskumenak, oinarrizko irisgarritasun-baldintza horiek hobetu edo areagotu ditzaketenak.

III

Nafarroako Foru Eraentza Berrezarri eta Hobetzeari buruzko abuztuaren 10eko 13/1982 Lege Organikoaren 44. artikulua eskumen osoa esleitzen dio Nafarroako Foru Komunitateari honako arlo hauetan: lurraldearen antolamendua, hirigintza eta etxebizitza; herri-lanak, Estatuaren interes orokorreko izatearen kalifikazio juridikorik ez badute edo horiek egiteak eraginik ez badu Estatuak beste lurralde batzuetan; kultura; ondare historikoa, artistikoa, monumentala, arkitektonikoa, arkeologikoa eta zientifikoa; artxiboak, liburutegiak, museoak, hemerrotekak eta kultur gordailutarako gainerako zentroak, Estatuaren titulartasunekoak ez badira; turismoaren sustapena eta antolaketa; kirolaren eta aisialdiaren erabilera egokiaren sustapena; ikuskizunak; gizarte laguntza; garapen komunitarioa, berdintasun politikak, haur, gazte eta hirugarren adinekoen aldeko politika; barne azokak eta merkatuak; adingabeen babes eta tutoretzarako eta gizarteratzeko erakunde eta establezimendu publikoak.

Foru Hobetzeari buruzko Legearen 47. artikuluari jarraikiz, Nafarroak eskumen osoa du irakaskuntza arautu eta administratzeko, haren hedapen osoan, maila eta gradu, modalitate eta espezialitate guztietan, ezertan eragotzi gabe ez arlo honi buruzko konstituzio-aginduetan ezarritakoa, ez agindu horien garapenerako lege organikoak, ez Estatuak titulu akademiko eta profesionalen lorpen-, luzatze- eta homologatze-baldintzak ezartzeari dagokionez dituen eskumenak, ez eta haiek bete eta bermatzeari begira Estatuak daukan goi-mailako ikuskaritza-zeregina.

Foru Hobetzeari buruzko Legearen 49. artikuluari jarraikiz, Nafarroak eskumen osoa du beren ibilbidea osoki foru lurraldean duten trenbide, errepide eta bideetan; baita, bestalde, horietaz baliatuz egiten den garraioan ere. 50. artikulua eskumen osoa ematen dio naturagune babestuen arloan.

Foru Hobetzeari buruzko Legearen 55.1. artikulua Nafarroako Foru Komunitateari esleitzen

dio irratia eta telebistaren araubidea lege bidez garatzeko eskumena, baita hura betearazteko ere, irradi eta telebistaren estatutu juridikoa arautzen duen legean ezartzen den moduan eta kasuetan.

Foru Hobetzeari buruzko Legearen 46. artikulua xedatzen duenez, toki administrazioaren arloan Nafarroari dagozkio bere zuzenbide historikoa dela-eta gaur egun dituen ahalmen eta eskumenak, bai eta aurrekoekin bateragarriak izan eta autonomia erkidegoei edo probintziei dagozkiekeenak, udalen autonomia deusetan ukatu gabe betiere.

Foru Hobetzeari buruzko Legearen 58.2 artikularekin bat, Foru Komunitateari dagokio, halaber, nazioarteko itun eta hitzarmenak bere lurraldean betearaztea, Nafarroaren eskumeneko gaiak ukitzen dituztenean.

Nafarroako Foru Komunitatearen eskumen horiek guztiak betetzean sartzen dira irisgarritasun unibertsalerako baldintzak ezartzeko behar diren ekintza publikoak, irisgarritasunak zeharkako izaera baitu. Foru lege hau aldarrikatuz, Nafarroari irisgarritasun unibertsalaren arloko arau-esparru berekia eman nahi zaio, betiere gogoan hartuta nazioarteko, Europako eta Estatuak jarraibideekin bat datorrena eta bizi itxaropenaren luzapena eta populazioaren zahartzea ekarriko dituen eszena-toki demografikoa.

IV

Foru lege honek honako egitura du: sei titulu, bi xedapen gehigarri, xedapen iragankor bat, xedapen indargabetzaile bat eta lau azken xedapen.

I. tituluak, I. kapituluak, foru legearen xedea eta haren oinarri diren printzipioak ezartzen ditu, bai eta edukia ulertzen laguntzen duten zenbait definizio ere. II. kapituluak foru legearen aplikazio esparruak arautzen ditu. Irisgarritasun unibertsalari eta ororentzako diseinuari buruzko apirilaren 6ko 5/2010 Foru Legean aurreikusitakoei esparru berriak gehitu zaizkie, hala nola justizia administrazioa, kultur ondarea, kultur, kirol, aisialdi jarduerak eta enplegua. Era berean, irisgarritasun unibertsala arautzen du, 5/2010 Foru Legeak aurreikusi bai baina batere arautu ez zituen esparruetan, adibidez garraioetan edo hezkuntzan, ezertan ukatu gabe esparru horiek erregelamenduz gara litezkeela geroago.

II. tituluak –aplikaziorako xedapenak eta neurri orokorrei buruzkoa–, pertsonen autonomiaren errespetua eta berdintasunerako eta bizimodu beregainerako eskubidea aitortu ondoren, irisgarri-

tasunaren eta diskriminazio ezaren baldintza oinarrikoak aipatzen dira, pertsona guztiei aukera-berdintasuna bermatzeko helburua dutenak. Foru Komunitateko Administrazioari eta Nafarroako toki entitateei esleitutako eskumenak ezertan ukatu gabe, foru legeak berriaz aipatzen du Nafarroan aplikatzekoak direla Estatuko oinarriko araudian jasotako irisgarritasun- eta diskriminaziorik ezaren baldintza oinarrikoak.

Nafarroako administrazio publikoek irisgarritasunaren eta diskriminazio ezaren oinarriko baldintzak betetzeko eta kontrolatzeko dituzten betebeharrak hainbat neurriekin indartzen dira: diskriminazioaren kontrakoak, ekintza positiborako neurriak eta sustapen-, bultzada- eta partaidetza-neurriak, irisgarritasun unibertsalaren lorpenean zuzeneko eragina dutenak, bai eta, azken batean, bizimodu beregainaren lorpenean; hori guztia, ezertan ukatu gabe erregelamenduzko garapen bat aurreikustea hori beharrezkotzat jotzen den aplikazio esparruetan.

5/2010 Foru Legean aurreikusi zenez, irisgarritasunaren eta desgaitasunaren eraginari buruzko txosten aginduzkoak eman beharko dira Nafarroako Gobernuak foru lege proiektuak eta erregelamenduzko xedapenen proiektuak onesteko prozeduran, eta foru legeak eutsi egiten dio betebeharrak; alabaina, halakorik ez da oraingoz bete. Aipatu betebeharrak Nafarroako toki entitateengana zabaltzen da orain.

Era berean, Irisgarritasun Unibertsalaren UNE170001-1 eta 2 arauaren erreferentzia mantentzen da foru legearen erregelamenduzko garapenerako, eta beste betebeharrak gehitzen da; hots, Nafarroako administrazio publikoek neurriak hartu beharko dituztela beren webguneen eta gailu mugikorretarako aplikazioen irisgarritasuna handitzen joateko pixkanaka; halatan, jarraitu egiten zaio Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2016ko urriaren 26ko 2016/2102 (EB) Zuzentarauari, sektore publikoko erakundeen webguneen eta gailu mugikorretarako aplikazioen irisgarritasunari buruzkoari.

Berriazko xedapenei buruzko III. tituluan, irisgarritasuna arautzen da 4. artikuluan aurreikusitako esparru guztietan.

IV. tituluak Irisgarritasun Unibertsala eta Pertsona Orentzako Aukera-berdintasuna Sustatzeko Kontseilua arautzen du, eta haren xedea hedatzen du irisgarritasun unibertsala eta aukera-berdintasuna pertsona guztientzat sustatzera, eta ez bakarrik desgaitasuna dutenentzat. Legearen artikulua guztietan islatzen da xedapen hori, kontuan hartu baitira, batetik, populazioaren zahar-

tzea, eta, bestetik, pertsona guztien irisgarritasun beharrianak. Nolanahi ere, ezin zen bestela izan, zenbait eskubide aitortzen baitzaizkie nori eta desgaitasuna duten pertsonen izaera aitortua dutenei bakarrik, halatan jarraikiz Ezgaitasuna duten pertsonen eskubideei eta haien gizarteratzeari buruzko Lege Orokorraren testu bategina onesten duen azaroaren 29ko 1/2013 Legegintzako Errege Dekretuaren 4. artikuluan xedatutakoari.

V. tituluan irisgarritasun unibertsalaren arloko arbitrajea eta bitartekaritza aurreikusten dira.

Azkenik, VI. tituluan ezartzen da ezen Ezgaitasuna duten pertsonen eskubideei eta haien gizarteratzeari buruzko Lege Orokorraren testu bateginean –azaroaren 29ko 1/2013 Legegintzako Errege Dekretuaren bidez onetsitakoan– aurreikusitako zehapen araubidea aplikatuko dela Nafarroan, legegintzako errege dekretu horretan ezarritako moduan.

Lehen xedapen gehigarrian aurreikusirik dago Nafarroako Gobernuak, foru lege honen indarraldia hasi eta sei hilabeteko epean, jarduketa plan bat aurkeztu beharko diola Nafarroako Parlamentuari, irisgarritasun unibertsalaren eta pertsona ororentzako diseinuaren eskubideari dagokionez egun dauden defizitak zuzentzeko helburuarekin.

Bigarren xedapen gehigarrian aurreikusten da Nafarroako toki entitateek foru lege honen indarraldia hasi eta urtebeteko epean onetsi beharko dutela irisgarritasunaren arloko jarduketa plan integral bat.

Xedapen iragankor bakarrak dio 5/2010 Foru Legearen erregelamenduzko garapenak indarra izaten segituko dutela harik eta foru lege honen erregelamenduzko garapenak indarra hartu arte.

Xedapen indargabetzaile bakarrak Irisgarritasun Unibertsalari eta Orentzako Diseinuari buruzko apirilaren 6ko 5/2010 Foru Legea esanbidez indargabetzen du. Bestalde, hauek ere indargabetzen ditu: 57/1990 Foru Dekretua, martxoaren 15ekoa, garraioetako oztopo fisiko zein sensorialak kentzeko Arautegia onesten duena, eta ekainaren 29ko 154/1989 Foru Dekretua, Oztopo Fisiko eta Zentzumenezko buruzko uztailaren 11ko 4/1998 Foru Legea garatu eta aplikatzeko erregelamendua onesten duena. Izan ere, gauditurik gelditu dira estatu mailan irisgarritasunaren eta diskriminazio ezaren oinarriko baldintzak ezartzen dituzten geroagoko beste araubatzuk direla-eta.

Azken xedapenetako lehenak aldaketa bat egiten du Nafarroan Etxebizitza Izateko Eskubideari buruzko maiatzaren 10eko 10/2010 Foru Legea-

ren 20. artikuluan, etxebizitza babestuen sustapenetan desgaitasuna dutenentzat egin beharreko erreserbei dagokienez. Etxebizitza erreserbatuen gaur egungo kopurua handitzeko apustua egiten da, batez ere sustapen txikiaren kasuan. Horrela, hemendik aurrera, aski izanen dira hemezortzi etxebizitza, erreserbatutako etxebizitza bat egoteko; lehenago, berriz, hogeita hamahiru etxebizitza baino gehiagokoa izan behar zuen sustapenak. Estatuko oinarrizko legerian ezarritako ehuneko 4ko erreserba-portzentajea ere hobetzen da. Erreserbaren barruan, ehuneko hirua mantentzen da mugikortasunari dagokion desgaitasun larria dutenentzat, zeren etxebizitza erreserbatuen aurreikuspenak sustapenetako proiektu arkitektonikoen irizpen izaten segitu behar baitu, kontuan hartuta haiek izan ohi direla etxebizitzetarako obretan egin behar izaten diren egokitzapen handienak; eta, gainera, obren hasieran egin behar direla. Dena dela, mugikortasunari dagokion desgaitasun larririk duen eskatzailek ez badago, etxebizitza horiek desgaitasuna dutenentzako erreserbaren ehuneko seian egoten segituko dute.

Azken xedapenetako bigarrenak baimena ematen dio Nafarroako Gobernuari foru lege hau aplikatu, garatu eta betearazteko behar diren xedapen guztiak eman eta behar diren neurriak har ditzan. Azken xedapenetako hirugarrenak legearen indar-hartzea finkatzen du.

V

Foru lege hau prestatzeko lanetan honakoen parte-hartzea eta aholku-ematea egon da: Nafarroako Gobernuko departamentu guztiak, Desgaitasuna duten Pertsonak ordezkatzen dituzten Entitateen Nafarroako Batzordea, Toki Araubideko Foru Batzordea, Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioa, Nafarroako Adingabearen Kontseilua, Nafarroako Adinekoen Kontseilua, Nafarroako Desgaitasunaren Kontseilua, Nafarroako Gizarte Ongizatearen Kontseilua, Irisgarritasun Unibertsalaren eta Desgaitasunen bat duten Pertsonen Aukera-berdintasunaren Sustapenerako Kontseilua, Nafarroako Kirolaren Kontseilua eta Nafarroako Kultura Kontseilua.

I. TITULUA

Xedapen orokorrak

I. KAPITULUA

Foru legearen xedea, printzipioak eta definizioak

1. artikulua. Xedea.

1. Foru lege honen xedea da irisgarritasun unibertsaleko baldintzak ezartzea, honakoak

bermatzeko beharrezkoak direnak: pertsona guztien eta, bereziki, desgaitasunen bat duten pertsonen aukera-berdintasuna, autonomia pertsonalaren sustapena, komunitateko inklusioa eta bizimodu beregaina.

2. Foru lege honetan aitortutako eskubideen ondorioetarako, desgaitasuna duten pertsonatzat hartuko dira Desgaitasuna duten pertsonen eskubideei eta haiek gizarteratzeari buruzko lege orokorren testu bategina onesten duen azaroaren 29ko 1/2013 Legegintzako Errege Dekretuaren 4. artikuluan aipatuak.

2. artikulua. Printzipioak.

Foru lege honek printzipio hauek ditu oinarri:

a) Pertsonaren berezko duintasunaren, norberaren autonomiaren eta norberak erabakiak hartzeko askatasunaren errespetua.

b) Bizimodu beregaina.

c) Diskriminaziorik eza.

d) Desberdintasuna errespetatzea eta desgaitasuna duten pertsonak onartzea, giza dibertsitatearen eta gizatasunaren parte diren aldetik.

e) Aukera berdintasuna.

f) Emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna.

g) Normalizazioa.

h) Irisgarritasun unibertsala.

i) Diseinu unibertsala edo pertsona ororen-tzako diseinua.

j) Parte-hartzea eta inklusioa gizar-tean, osotara eta egiaz.

k) Elkarrizketa zibila.

l) Errespetua, desgaitasuna duten pertsonen eta, batez ere, desgaitasuna duten haurren nortasunaren garapenarekikoa, eta haien identitatea babesteko eskubidearekikoa.

m) Irisgarritasun unibertsalaren zeharkakotasuna Foru Komunitateko Administrazioaren politika guztietan.

3. artikulua. Definizioak.

Foru lege honen ondorioetarako, honela ulertuko dira honako hauek:

a) Irisgarritasun unibertsala: Inguruneek, prozesuek, ondasunek, produktuek eta zerbitzuek zein objektuek, tresnek, lanabesek eta gailuek bete behar duten baldintza, pertsona orok ulertu eta erabiltzeko modukoak izateko, segurtasunez

eta erosotasunez eta ahalik eta autonomia eta naturaltasun handienaz betiere. Printzipio horrek "diseinu unibertsalaren edo pertsona ororentzako diseinuaren" estrategia du abiapuntu, eta ulertzen da egin beharrekoak diren arrazoizko egokitzapenak ezertan galarazi gabe.

b) Diseinu unibertsala edo pertsona ororentzako diseinua: Jarduera honen bidez, jatorritik pentsatu edo diseinatzen dira, baldin eta hori posible bada, inguruneak, prozesuak, ondasunak, produktuak, zerbitzuak, objektuak, tresnak, lanabesak, programak, gailuak eta antzeko elementuak, halako moduz non pertsona guztiak erabiltzeko modukoak izanen baitira, ahalik eta hedadura handienarekin, egokitzapenik eta diseinu espezializaturik egin beharrik gabe. «Diseinu unibertsalak edo pertsona ororentzako diseinuak» ez ditu baztertuko desgaitasuna duten pertsonen talde partikularrentzako laguntza produktuak, halakorik behar badute.

c) Gizarte inklusioa: Prozesu honen bidez gizarteak denon onerako eta kohesio sozialerako balio konpartituak sustatzen ditu, desgaitasuna duten pertsona guztiak behar diren aukerak eta baliabideak izan ditzaten biritza politiko, ekonomiko eta sozialean, hezkuntzan, lan eta kultur arloan bete-betean parte hartzeko eta gainerako pertsonen bizi-baldintza berak izateko.

d) Aukera berdintasuna: Desgaitasunak eragindako inolako diskriminaziorik, zuzeneko nahiz zeharkakorik, ez egotea da, barne harturik edozein bereizketa, bazterketa edo murrizketa, helburutzat edo emaitzatzat duena desgaitasuna duten pertsonen arlo politikoan, ekonomikoan, hezkuntzarenean, gizartean, lanarenean, kulturarenean edo bestelako arlo batean trabak jartzea edo haien indarrik gabe uztea giza eskubide eta oinarrizko askatasun guztiak berdintasun-baldintzetan aitortu, gozatu edo erabiltzeko modua.

e) Zuzeneko diskriminazioa: Desgaitasuna duen pertsona batek bizi duen egoera, bere desgaitasuna dela-eta beste batek baino tratatu okerragoa jasotzen duenean antzekoa den egoera batean.

f) Zeharkako diskriminazioa: Zeharkako diskriminazioa dagoela ulertuko da baldin eta lege edo erregelamendu mailako xedapen batek, hitzarmen edo kontratu bateko klausula batek, erabaki alde-bakar batek edo irizpide edo jardunbide batek, edo itxuraz neutroa den ingurune, produktu edo zerbitzu batek, desgaitasuna dela-eta desabantaila eragiten ahal badiu pertsona bati beste batzuen aldean; betiere objektiboki helburu legitimorik ez

badu eta helburu hori lortzeko baliabideak egokiak eta beharrezkoak ez badira.

g) Loturagatiko diskriminazioa: Horrelako diskriminazioa gertatzen da pertsona batek edo bera kide duen taldeak tratatu diskriminatzailea jasotzen duenean beste batekin duen harremanagatik, desgaitasunaren ondorioz.

h) Jazarpena: Gogoz kontrako jokabide oro pertsona baten desgaitasunarekin zerikusia duena, helburutzat nahiz ondoriotzat duena haren duintasunaren aurka egitea edo ingurune beldur-eragilea, etsaitasunezkoa, apalesgarria, umiliagarria edo iraingarria sortzea.

i) Ekintza positiborako neurriak: Berariazko neurriak dira, desgaitasunak eragiten dituen desabantailen saiheste edo konpentsazioan gauzatzeko direnak eta bideratuta daudenak bizkortu edo lortzera bai desgaitasuna duten pertsonen defektuzko berdintasuna, bai biritza politiko, ekonomiko, sozial, hezkuntzako, laneko eta kulturalaren arloetan haiek osoki parte hartzea ere, desgaitasun mota eta gradu desberdinak aintzat harturik.

j) Bizimodu beregaina: Egoera honetan, desgaitasuna duen pertsonak bere biritzaren gainean erabakitzeke ahalmena erabiltzen du, eta bere komunitatearen biritzan parte hartze aktiboa du, nortasuna libreki garatzeko eskubidearekin bat; modua dauka non eta norekin bizi nahi duen hautatzeko, gainerako baldintza beretan, eta bizimodu zehatz baten arabera biritzeko betebeharririk ez du.

k) Normalizazioa: Printzipio honen arabera, desgaitasuna duten pertsonen berdintasun baldintzetan biritzeko aukera izan behar dute, beste edozein pertsonak eskura dituen leku, esparru, ondasun eta zerbitzu berberak erabiltzeko modua izanda.

l) Arrazoizko egokitzapenak: Giro fisikoa, soziala eta jarrerena desgaitasuna duten pertsonen beharrezko bereizietara egokitzeko behar diren eta egokiak diren aldaketak eta egokitzapenak dira, modu eraginkor eta praktikoa eta neurritz gaineko edo bidegabeko karga ekarri gabe errazten dutenean irisgarritasuna eta partaidetza, eta desgaitasuna duten pertsonen berdintasun baldintzetan eskubide guztiak baliatu edo gauzatzeko gainerako herritarren baldintza beretan.

m) Elkarrizketa zibila: Printzipio honen bitartez, desgaitasuna duten pertsonak eta haien familiak ordezkatzen dituzten erakundeek parte hartzen dute, legeek eta gainerako arau-xedapenek ezartzen dutenari jarraituz, desgaitasuna duten pertsonen alorrean garatzen diren politika ofizialak

prestatu eta exekutatu eta haien jarraipena eta ebaluazioa egiten; betiere, politika horiek bermatu behar dute desgaitasuna duten haurren eskubidea, beren iritzia libreki adieraztekoa beraiengan eragina duten gai guztiei buruz, bai eta beren desgaitasunerako eta adinerako egokia den asistentzia jasotzekoa ere.

n) Desgaitasunaren arloko politiken zeharkakotasuna: printzipio honen arabera, administrazio publikoek egiten dituzten jarduerak ez dira mugatzen pertsona hauentzako plan, programa eta ekintza berariazkoetara, barnean hartzen baitituzte izaera orokorreko politikak eta ekintza-ildoak ere, jarduera publikoaren edozein esparrutakoak, betiere desgaitasuna duten pertsonen beharriak eta eskaerak aintzat harturik.

ñ) Desgaitasuna: Egoera bat da, bi faktore hauen arteko interakziotik sortzen dena: batetik, aurreikusitakoaren arabera iraunkorrak izan diren gabezia fisikoak, organikoak, zentzumenezkoak, intelektualak, garapenekoak edo mentalak dituzten pertsonak, eta, bestetik, edozein motatako oztopoak, eragozpen edo traba direnak pertsona horiek gizartean osoki eta eraginkortasunez eta gainerako pertsonen baldintza beretan parte hartzeko.

o) Irigarritasunaren arloko jarduketa plan integrala: Tresna bat da, zeinaren bidez identifikatu eta planifikatu baita zer urrats egin behar diren, haren aplikazio esparruan erdiets daitezkeen foru lege honek eta kasuan kasuko garapen-araudiak ezarritako irigarritasun unibertsaleko baldintzak.

II. KAPITULUA

Foru legearen esparrua

4. artikulua. Aplikazio esparrua.

1. Nafarroako eskumenen mugapean, honako hauek dira foru lege honen aplikazio esparruak:

a) Urbanizatutako gune publikoak, azpiegiturak eta eraikuntzak.

b) Garraioak.

c) Komunikazioak eta informazioaren gizartea.

d) Jendearentzat eskuragarri dauden produktuak eta zerbitzuak.

e) Administrazio publikoekiko harremanak.

f) Justizia Administrazioa.

g) Kultur ondarea.

h) Kultur, kirol eta aisialdi jarduerak.

i) Enplegua.

j) Hezkuntza sistema.

2. Aplikazio esparru horiei dagokienez, foru lege honen menpe egonen dira Nafarroan ezarritako pertsona fisiko edo juridikoak, publiko edo pribatuak, lurralde horretan ematen dutenak foru lege honek jasotzen dituen zerbitzuetakoren bat.

II. TITULUA

Aplikatzekoak diren xedapenak eta neurri orokorrak

5. artikulua. Berdintasuna, autonomia pertsonala eta bizimodu beregaina bermatzera bideraturiko neurriak.

1. Nafarroako administrazio publikoei dagokie aukera-berdintasuna eta diskriminazio falta egiazkoak eta eraginkorrak izateko beharrezkoak diren irigarritasun baldintzak ezartzea, pertsona guztiaren autonomia eta inklusioa bermatuz eta, bereziki, desgaitasuna duten pertsonena.

2. Berdintasunerako eskubidea egiazkoa izan dadin, Nafarroako administrazio publikoek beharrezkoak diren neurriak bermatuko dituzte, eskubideak aukera-berdintasunean erabiltzea egiazkoa eta eraginkorra izan dadin bizitzaren esparru guztietan, arreta berezia eman dezagaitasuna duten pertsonen eskubideak arlo hauetan babesteari: gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna, osasuna, enplegua, etxebizitza, gizarte babesa, hezkuntza, benetako babes judiziala, mugikortasuna, komunikazioa, informazioa eta kulturaren, kirolaren eta aisialdiaren eskuragarritasuna, bai eta afera publikoetako parte-hartzea. Babes hori, betiere, titulu honetan eta aplikatzekoak diren gainerako arauetan aurreikusitako moduan emanen da.

Era berean, Nafarroako administrazio publikoek arreta berezia emanen diete diskriminazio mota bat baino gehiago jasotzeko arrisku berezia duten pertsona edo taldeei, hala nola neskatuei, mutikoei, emakume desgaituei, zaharrei, genero indarkeriaren biktima diren emakume desgaituei, LGTBI pertsona desgaituei, desgaitasun bat baino gehiago dituzten pertsonen eta gutxiengoetako kide diren pertsona desgaituei.

3. Erabakiak hartzeko askatasuna bermatzeko, informazioa eta baimena formatu egokietan eman behar dira, diseinu unibertsalaren edo pertsona ororentzako diseinuaren erregelak betez, haiek irigarriak eta ulergarriak izan daitezkeen. Edozein kasutan, aintzat hartuko dira pertsona bakoitzaren inguruabarrak eta erabaki bakoitza hartzeko gaitasuna, eta bermatu egingen da behar den laguntza emanen zaiela.

4. Bizimodu beregaina izateko eta bizitzaren eremu guztietan osoki parte hartzeko eskubidea sustatzeko, botere publikoek behar diren neurriak hartuko dituzte irisgarritasun unibertsala bermatzearren inguruneetan, prozesuetan, ondasunetan, produktu eta zerbitzuetan, garraioan, informazio eta komunikazioetan, barnean direla informazioaren eta komunikazioen sistemak eta teknologiak, eta hedabide sozialak eta jendaurreko edo erabilera publikoko beste zerbitzu eta instalazio batzuetan, bai hirigune bai landaguneetan.

6. artikulua. Irisgarritasunaren eta diskriminazio ezaren oinarritzko baldintzak.

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioari eta Nafarroako toki entitateei esleitutako eskumenak ezertan ukatu gabe, irisgarritasun eta diskriminazio ezaren arloan Estatuko oinarritzko araudian araututako baldintza oinarritzkoak aplikatuko dira Nafarroan.

2. Irisgarritasunaren eta diskriminazio ezaren baldintza oinarritzkoen xedea da pertsona guztiak bermatzea aukera-berdintasuna, autonomia pertsonala eta bizimodu beregaina.

3. Irisgarritasunaren eta diskriminazio ezaren oinarritzko baldintzek neurri zehatzak ezarriko dituzte esparru edo arlo bakoitzerako, diskriminazioei aurrea hartzeko edo desagerrarazteko, eta desabantailak edo zailtasunak konpentsatzeko.

4. Irisgarritasunaren eta diskriminazio ezaren baldintza oinarritzkoak ezartzeko, desgaitasun mota eta gradu desberdinak hartuko dira kontuan, eta foru lege honen aplikazio esparru bakoitzeko ingurune, prozesu, produktu, ondasun eta zerbitzuen hasierako diseinuan eta egokitzapen arrazoizkoetan aplikatuko dira.

Erregulazio hori pixkanaka egingen da bai denborari dagokionez bai ezarritako betebeharren norainokoari eta edukiari dagokienez, eta 4. artikuluan aipatzen diren esparru guztiak hartuko ditu.

7. artikulua. Irisgarritasun unibertsalaren kudeaketa eta erregelamenduzko garapena.

1. Nafarroako administrazio publikoek, foru lege honetan jasotako xedapenen erregelamenduzko garapenean, honakoak bete beharko dituzte: Irisgarritasun Unibertsalari buruzko UNE 170001-1 araua. 1. zatia: DALCO irizpideak ingurunerako irisgarritasuna errazteko, eta Irisgarritasun Unibertsalari buruzko UNE 170001-2 Araua. 2. zatia: irisgarritasuna kudeatzeko sistemak. Irisgarritasun globala kudeatzeko sistema bat ezartzea beharrezkoa izanen da eraikitako ingurunearen edozein toki, ondasunak eta zerbitzuak irismenean edukitzeko aukerak pertsona guztiak

bermatzeko, eta haiek ahalik eta autonomia handienaz erabiltzeko, zein den ere adina edo desgaitasun mota.

2. Era berean, Nafarroako administrazio publikoek behar diren neurriak hartuko dituzte pixkanaka handitzen joateko beren webguneen eta gailu mugikorretarako aplikazioen irisgarritasuna, esku-ragarriak, erabilgarriak, ulergarriak eta sendoak izan daitezten eta bermaturik egon dadin, gutxienez, EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) arauaren pareko irisgarritasun maila edo haren bertsio berrienarena, eta, nolahi ere, Estatuko oinarritzko araudian aurreikusitako irisgarritasun-maila ere bermaturik.

3. Nafarroako Gobernuak araudi tekniko egokia garatu beharko du, eta dagoen araudia berrikusi, ziurtatuko egon dadin ez dela diskriminaziorik egonen teknologia, ingurune, prozesu, produktu, ondasun eta zerbitzuen diseinuan eta garapenean, eta, horretarako, lankidetzan arituko da normalizazio- eta egiaztatze-entitate eta erakundeekin eta desgaitasuna duten pertsonen bizikaltatea ziurtatzeko zereginetan aritzen diren eragile guztiak. Horrekin batera, ikerketa, garapena eta berrikuntza sustatuko ditu irisgarritasun unibertsalarekin lotutako arloetan.

4. Nafarroako administrazio publikoek prestakuntza programak sustatu eta emanen dituzte irisgarritasun unibertsalari buruz, eta neurriak hartuko dituzte herritarrak irisgarritasun unibertsalaren betebeharez eta pertsona guztiengatzat dituzten onurez jabetu daitezten.

8. artikulua. Irisgarritasunaren eta desgaitasunaren eraginaren txostena.

Foru lege proiektuak eta erregelamenduzko xedapenak onesteko prozeduretan, irisgarritasunaren eta desgaitasunaren eraginari buruzko txosten bat jaso beharko da nahitaez, bertan ezarritzen diren neurrien gainekoa.

Nafarroako toki entitateek arau xedapenak onesteko prozeduretan ere, horrelako txostena jaso beharko da nahitaez.

9. artikulua. Diskriminazioaren aurkako neurriak.

Diskriminazioaren aurkako neurriek hauxe dute xedea: prebenitza edo zuzentza desgaitasuna duen pertsona batek, zuzenean nahiz zeharka, halakorik ez duen beste batek baino tratatu okerragoa jasotzea, antzekoa den egoera batean; eta, horretarako, zenbait betebeharrak ezarriko dituzte, irisgarritasunekoak, oztopoak kentzekoak eta arrazoizko egokitzapenak egitekoak.

Ondorio horietarako, ulertzen da inguruneek, prozesuek, produktuek, ondasunek eta zerbitzuek bete behar dituzten baldintzak direla irisgarritasun betebeharrak, bai eta diskriminazio ezaren baldintzak ere arau, irizpide eta jardunbideetan, irisgarritasun unibertsalaren eta pertsona ororentzako diseinuaren printzipioekin bat.

Egokitzapen bat arrazoizkoa den ala ez erabakitzeko, foru lege honen 3.l) artikuluan ezarritakoarekin bat, neurriaren kostuak hartuko dira kontuan, baita hura ez hartzeak desgaitasuna duten pertsonen ekartzen dizkien ondorio diskriminatzaileak, hura gauzatu behar duen pertsona, entitate edo erakundearen egitura eta ezaugarriak eta finantzabide ofiziala edo beste edozein laguntza eskuratzeko aukera ere.

10. artikulua. Ekintza positiborako neurriak.

Nafarroako administrazio publikoek ekintza positiborako neurriak hartuko dituzte desgaitasuna duten pertsonen alde. Era berean, neurri osagarriak ezarriko dira kolektibo ahulagoei zuzenduak, diskriminazio handiagoa jasateko arriskua dutenei –diskriminazio mota bat baino gehiago izateko edo aukera-berdintasun gutxiago izateko arriskua (desgaitasuna duten emakumeak, desgaitasuna duten LGTBI pertsonak, desgaitasuna duten haurrak)–, beren autonomiaz baliatzeko edo erabakiak libreki hartzeko laguntza handiagoa behar dutenei eta bazterketa soziala pairatzen dutenei, bai eta landagunean bizi ohi diren eta gutxiengo etnikoetako kide izan eta desgaitasuna dutenei.

Ekintza positiborako neurriak izan daitezke laguntza osagarriak eta arau, irizpide eta jokabide onuragarriagoak. Laguntza osagarriak honakoak izaten ahalko dira: laguntza ekonomikoak, laguntza teknikoak, laguntza-zerbitzu pertsonala, zerbitzu espezializatuak eta komunikaziorako laguntza eta zerbitzu osagarriak.

11. artikulua. Sustapena, bultzada eta parte-hartzea.

Nafarroako administrazio publikoek irisgarritasun unibertsala eta pertsona ororentzako diseinua sustatuko dituzte foru lege honetan deskribaturiko esparruetan; eta eskatuko dute, bestetik, planek eta proiektuek, titulartasun publikokoak izan edo pribatukoak izan, bete dezatela foru lege honetan eta legea garatuko duten erregelamenduetan ezarritakoa.

Horretarako, sustapen-lana egingen da, desgaitasuna dutenek eta haien familiek eta/edo legezko tutoreek, nor bere kasa nahiz beren ordezkariak erakundearen bitartez, parte har dezaten, berengan eragina duten erabakiak proposatzen, prestatzen

eta hartzen. Nafarroako administrazio publikoen betebeharra da, bestalde, bakoitzaren eskumenen esparruan, parte-hartze hori egiazkoa eta eragin-korra izan dadin ziurtatzeko baldintzak sustatzea. Era berean, sustatuko da pertsona horiek presentzia iraunkorra izan dezatela Nafarroako administrazio publikoetako parte-hartze eta aholkularitza organoetan, desgaitasunaren arloko organo bera-riazkoetan, baldin eta haien eginkizunek zuzeneko lotura badute desgaitasuna duten pertsonentzat lehenetsuneko interesa duten alorretako gaiekin.

Nafarroako administrazio publikoek informazio-jarduerak, sentsibilizazio-kanpainak eta prestakuntza-ekintzak garatu eta sustatuko dituzte, baita aukera-berdintasuna eta diskriminaziorik eza sustatzeko beharrezkoak diren bestelako neurriak ere.

Horrekin batera, herritarren arretaren arloan, pertsona guztientzat irisgarria den arreta bermatuko duten soslai profesionalak trebatzea eta funtzio publikoan pixkanaka sartzea bultzatuko dute.

Informazio eta sentsibilizazio kanpainen irisgarriak izan behar dute pertsona ororentzat, eta eskuragarri egonen dira irakurketa errazeko formatuan, braille sisteman, letra handituan, zeinuen hizkuntzan, azpigituluekin edo beste sistema alternatiboetan.

Nafarroako administrazio publikoek araudi tekniko egokia gara dadin bermatu eta babestuko dute, bai eta dagoen araudia berrikus dadin ere, horren bidez segurtatzeko ez dela diskriminaziorik egonen teknologia, produktu, zerbitzu eta ondasunen prozesu, diseinu eta garapenean, eta, horretarako, lankidetzan arituko da desgaitasuna duten pertsonen bizi-kalitatea ziurtatzeko zereginetan aritzen diren eragile guztiekin. Horrekin batera, ikerketa, garapena eta berrikuntza sustatuko ditu irisgarritasun unibertsalarekin lotutako arloetan.

12. artikulua. Betetzea eta kontrola.

Nafarroako administrazio publikoek zaindu eta egiaztatuko dute beren xedapenak eta erabakiak bat datozela foru lege honekin eta hau garatuko duten erregelamenduzko arauarekin.

13. artikulua. Irisgarritasunaren Nazioarteko Ikurra.

1. Produktu, ingurune, prozesu, ondasun eta zerbitzuen irisgarritasuna eta erabilerarako aukerak identifikatzeko, irisgarriak direnak Irisgarritasunaren Nazioarteko Ikurraz (INI) seinalatuko dira.

2. Produktu, ingurune, prozesu, ondasun edo zerbitzu bat desgaitasun batzuetarako baizik ez

bada irisgarria, zein desgaitasunetarako den irisgarria seinalatuko da dagokion ikurrarekin.

3. Erregelamenduz ezarriko da kasu bakoitzean erabili beharreko sinbologia.

III. TITULUA Xedapen berariazkoak

I. KAPITULUA Irisgarritasuna lurraldean

14. artikulua. Irisgarritasuna erabilera publikoko hiriguneetan.

1. Erabilera publikoko hiriguneen planifikazioak eta urbanizazioak haien irisgarritasuna bermatu beharko du, planeamendu orokorraren bidez, garapen planeamenduaren bidez eta hirigintza antolamendurako eta planeamendua betetzeko gainerako tresnen bidez, foru lege honetan eta haren garapen arauetan ezarritako irizpideekin bat.

2. Hirigintzaren antolamendu-tresnek, urbanizazio-proiektuek eta obra arruntetarako proiektuek irisgarritasun-baldintzen betetzeari buruzko justifikazio-apartatu bat jaso beharko dute, kontuan hartuz ukitutako sektoreak nolako lotura duen sektore mugakideekin. Irisgarritasun baldintzetako bat betetzerik ez dagoenean, horren arrazoiak emanen dira, eta arrazoizko doikuntzak egin beharko dira.

3. Egun dauden erabilera publikoko hiriguneek –zerbitzuen instalazioak eta hiriko hornigarriak barne– pixkanaka egokitzen joan beharko dute toki entitateak irisgarritasunaren arloan onesten duen plan integralean jasotako determinazioen arabera. Bestetik, espazio horietan egiten diren esku-hartze guztiek egokitzen arrazoizkoak bete beharko dituzte beti.

15. artikulua. Ibilbideak.

1. Oinezkoentzako ibilbideak –oinezkoek eta ibilgailuek etengabe edo aldi baterako konpartitzen dituzten eremuak barne–, oinezkoen erabilerarako eremuaren barrenean berariaz pertsonak pasatzeko tokia diren aldetik, pertsona ororentzat irisgarriak izateko eta diskriminaziorik gabeko erabilera bermatzeko modukoak izan daitezen diseinatu eta egiten dira.

2. Ondorio horietarako, oinarrizko araudi indardunean xedatutakoa beteko da, foru lege honen erregelamenduzko garapena ukatu gabe.

16. artikulua. Aparkalekuak.

1. Ibilgailu automobilak aparkatzeko eremuetan, lur azpikoak izan nahiz ez, erabilera publikoko bide edo eremuetan baldin badaude, desgaitasuna dutenentzako aparkatzeko txartela lortu dutenek erabiltzeko tokiak erreserbatuko dira, behar bezala seinalizatuak, modu iraunkorrean eta oinezkoentzako sarbideetatik ahalik eta hurbilen, betiere foru lege honen 34. artikuluan ezarritakoari jarraikiz eta foru edo toki araudian araututako erabilera baldintzak edo eskubideak ukatu gabe, baldin eta hauek onuragarriagoak badira.

2. Nafarroako udalerriek ordenantza bidez zehaztuko dute zein diren jarduera zentroaren izaera duten hiriguneko eremuak. Eremu horietan, gutxienez toki bat erreserbatuko da berrogei toki edo handik beherako kopuru batengatik. Horrek ez du ukatuko Estatuko oinarrizko legerian ezarritako toki irisgarrien erreserba.

3. Desgaitasuna dutenek erabiltzeko erreserbatutako tokiek erregelamenduz ezarritako zehaztapenak eta neurriak bete beharko dituzte. Oinezkoak toki horietara iristeko bideek irisgarriak izateko eskatzen diren baldintzak bete beharko dituzte.

17. artikulua. Urbanizazio elementuak.

1. Urbanizazio lanen elementu guztiak dira urbanizazio elementu, hala nola, zoladura, ur hornidura eta banaketa, saneamendua, estolderiako sarea, energia elektrikoa, gasa, telekomunikazioak hartu eta banatzeko sistemak, kaleko argiak, bide segurtasuna eta bideetako seinaleak eta lora-tegiak, bai eta hirigintza antolamendurako tresnetan jasotako aurreikuspenak gauzatzen dituzten elementu guztiak ere.

2. Oinezkoentzako eremuetan kokatu behar diren urbanizazio elementuen diseinuan, kokapenean eta mantentze-lanetan, pertsona guztien segurtasuna, irisgarritasuna, autonomia eta diskriminazio eza ziurtatuko da, erregelamenduz ezarritzen den moduan.

3. Erabilera publikoko espazioetan behin-behineko jartzen diren elementuak halako moduz kokatu eta seinalatu beharko dira non segurtasuna eta irisgarritasun unibertsala bermatuko diren.

4. Bide publikoan traba egiten duten obretan, behar diren babes- eta seinalizazio-bitartekoak jarriko dira, ahal dela ibilbide irisgarriak inbaditu gabe, eta aukerako ibilbide edo pasabideak jarri beharko dira.

18. artikulua. Hiriko hornigarriak eta haurrentzako parkeak.

1. Hiriko hornigarriak erabilera publikoko hiriguneetan dauden elementu higigarri guztiak dira, urbanizazio edo eraikuntza elementuen gainean edo haiei itsatsita jarrita daudenak, hots, zutoinak, seinalizazio-zutoinak, telefono kabinak, paperontziak, gutunontziak, jarlekuak eta antzeko beste edozein elementu.

2. Pertsona guztiek modu autonomo eta seguruan erabiltzeko moduan diseinatu eta kokatu behar dira erabilera publikoko hiri-hornigarrien elementu guztiak, igartzeko eremua inbaditu gabe, ez zoruaren parean ez oinezkoen ibilbideen altueran.

3. Trafikoko seinaleak, semaforoak, argiztapeneko zutoinak edo seinalizaziorako beste elementu bertikal guztiak, oinezkoentzako ibilbide batean kokatuta daudenak, pertsonen zirkulazioa ez oztopatzeko eta erosotasun handienarekin erabiltzeko moduan diseinatu eta kokatu behar dira.

4. Erregelamenduz ezarriko dira elementu horiek irisgarri eta ulergarritzat jotzeko bete beharreko parametroak eta ezaugarriak; edozein kasutan, gutxienez, alderdi hauek hartu beharko dituzte kontuan: seinaleen azpiko altuera libre, espaloietako kokapena eta botoien eta eskuz eragin beharreko mekanismoen kokapena, bai eta zenbait teknika ere, hots, soinuak seinaleak, irakurketa erraza, piktograma homologatuen erabilera eta Braille sistema, bidezkoa bada.

5. Kioskorik, tabernetako terrazarik, kutxazain automatikorik, saltzeko makinarik eta antzeko instalaziorik jarriz gero, haiek espaloiak edo eremu publikoak partzialki okupatzen badituzte, aukera eman beharko dute betiere oinezkoak pasatzeko, eta bat etorriko dira oinezkoen ibilbideetarako ezarritako arauekin.

6. Telefono kabinak, kutxazain automatikoak, saltzeko eta informaziorako makinak eta antzeko elementuak, manipulatu behar badira, desgaitasun mota desberdinak dituzten pertsonen irisgarritasuna bermatzeko moduan diseinatu behar dira, eta haien kokalekuak ez du traba izan behar pertsonen zirkulaziorako, ez eta ahalik eta erosoan erabiltzeko ere.

7. Diseinuari eta kokapenari dagokienez, irisgarriak izan beharko dute, halaber, paperontziek, gutunontziek eta antzeko beste elementuek, eta haien kokalekuak ez du oinezkoen pasabidea oztopatuko.

8. Baldintza berberak bete beharko dituzte oinezkoen espazioetan paratzen diren elementu

irtenek, hau da, olanek eta halakoek, eta, ahal dela, ez dira oztopo izanen pertsonen zirkulazio librerako.

9. Haurrentzako parkeak irisgarritasun unibertsalaren eta pertsona ororentzako diseinuaren irizpideen arabera diseinatu eta kokatuko dira, eremu inklusiboak izan daitezten haur guztiak batera jostatzeko, haien gaitasunak direnak direla. Era berean, haurrentzako parkearen inguruneak eta hartarako sarbideek irisgarriak izan beharko dute, bai eta jostatzeko elementu desberdinek ere.

10. Artikulu honetan aurreikusitakoaren ondorioetarako, oinarrizko araudi indardunean xedatutakoa bete beharko da, betiere foru lege honen erregelamenduzko garapena ezertan ukatu gabe.

19. artikulua. Erabilera publikoko naturaguneak.

Erabilera publikorako jarduerak betetzen diren naturaguneetan, oinezkoentzako ibilbideak eta zerbitzu irisgarriak aurreikusi beharko dira, teknikoki posible den kasuetan eta moduan, bi alderdiak bateragarri egiteko, hots, ingurumenaren errespetua eta pertsona guztiek naturaz gozatzeko duten eskubidea, betiere naturaguneetarako irisgarritasunerako onesten diren gida orokorrekin bat.

Erregelamenduz ezarriko dira gida horien edukia eta gidak onesteko epeak, kasuan kasuko naturaguneak kudeatzeko planetan jasotako irisgarritasun aurreikuspenei jarraikiz betiere.

20. artikulua. Seinalizazio eta informazio irisgarria.

1. Oinezkoentzako ibilbideek seinalizazio osatua izanen dute, edozein desgaitasun duten pertsonak beti jakin dezaten non dauden edo nondik mugitu, eta seinaleak irakurgarriak eta ulergarriak direla bermatu beharko da.

2. Bermatuko da, bestalde, erraza izanen dela inguruneke gune eta ekipamendu nagusiak aurkitzea, norabidea adierazten duen seinalizazioaren bidez, oinezkoentzako ibilbideetatik oinezkoek ongi irakurtzeko moduan. Erraztuko da, bestetik, eremu publikoan orientatu ahal izatea, irakurketa errazaren metodologiaren bidez eta piktograma homologatuak, braille sistema edo informazioa eskuratzeari dagokionez unean-unean berme gehien ematen dituzten sistemak erabiliz. Bereziki hartuko dira kontuan errotuluaren neurria eta kolorea, argiarengatik itsutzeko aukerarik ez izatea, gutxieneke argiztapena, kokapena, altuera eta orientazioa, bai eta irakurketa galarazi edo zaildu dezakeen oztoporik ez izatea. Erabakitzen den guneetan, mapen eta informazio puntuen bidez

osatuko da seinalizazioa, eremu publikoan orientatzen eta autonomiaz mugitzen laguntzeko.

II. KAPITULUA

Irisgarritasuna eraikuntzan

1. atala

Erabilera publikoko eraikinak

21. artikulua. Irisgarritasuna erabilera publiko-ko eraikinetan.

1. Erabilera publikoko eraikinak, establezimenduak edo instalazioak pertsona askok hainbat jarduera betetzeko erabiltzen direnak dira: jarduera sozialak, jostetakoak, kirol, kultura eta hezkuntza arlokoak, merkataritzakoak, administratiboak, asistentzialak, etxebizitzakoak, erlijiosoak, osasun arloak edo bestelakoak.

2. Erabilera publikoa duten eraikinak, titulartasun publiko nahiz pribatukoak izan, irisgarriak direla ziurtatzeko moduan proiektatu, eraiki, zaharberritu, birgaitu, zaindu eta erabiliko dira, erregelamenduz ezartzen diren baldintza eta epe-etan.

3. Erabilera publikoko eraikinak handitu, birgaitu edo berritzeko lanetan egokitzapenerako neurri gabeko bitarteko tekniko edo ekonomikoak behar direnean, arazoizko egokitzapenak egiten ahalko dira, erregelamenduz ezartzen diren baldintzetan betiere.

4. Erabilera edo agerpen publikoko eraikin, establezimendu eta instalazioen autobabeserako, larrialdietarako eta ebakuaziorako planetan, abisurako prozedura irisgarriak eta desgaitasuna dutenentzako eta adinekoentzako laguntza produktua ere jaso beharko dira.

22. artikulua. Eraikinetan sartzeko bideak.

Eraikin orotako sarbideek irisgarritasuna bermatu beharko dute barrenera sartzeko, bide publikoa eta aparkalekuak lotzen dituzten eta erraz aurkitzeko moduko ibilbide irisgarrien bidez betiere. Gune bakar batean eraikin bat baino gehiago daudenean, horiek komunikatuta egonen dira, bai eta eremu komunekin ere, ibilbide irisgarrien bidez.

23. artikulua. Komunikazio horizontala eta bertikala.

1. Eraikin publiko baten erabilera edo zerbitzu desberdinak hartzen dituzten eremuen ezaugarriek aukera eman behar dute pertsona guztiak modu independentean erabiltzeko. Bestalde, ibilbide irisgarrien eta ulergarrien bidez egonen dira komunikatuta.

2. Gutxienez ibilbide irisgarri bat egonen da maila bakoitzean, kota berean dauden puntu irisgarri guztiak elkarrekin lotzeko, baita solairuko sarrera eta irteera, bertan dauden aterpe eremuak eta komunikazio bertikal irisgarriarako nukleoak ere.

3. Ibilbide horizontal irisgarri osoan barna honakoak egonen dira bermatuta:

a) Gurgil-aulkietan mugitzen diren pertsonen zirkulazioa.

b) Zola egokia izatea, irristatzeko arriskua ahalik eta txikiena izateko eta desgaitasuna edo mugikortasun mugatua duten pertsonen joan-etorriak errazteko, bai eta ikusmeneko desgaitasuna dutenak bertatik autonomiaz ibil daitezela ziurtatzeko ere.

c) Zenbait guneren ikusizko komunikazioa, haien erabileraren arabera, entzumeneko desgaitasuna duten pertsonen beharrak kontuan hartuta.

24. artikulua. Mugikortasun bertikala.

1. Kota desberdinetan dauden gune irisgarrien artean gutxienez ibilbide irisgarri bat egonen da, maila desberdinen artekoa, eskailerak ez diren bide irisgarri bat ere izanen duena gutxienez. Solairu bat baino gehiagoko erabilera publikoko eraikinek igogailu irisgarria izanen dute beti desgaitasun guztietarako, edo arrapala irisgarria.

2. Solairu bakoitzean, igogailuaren ate aurrean, behar besteko tokia egonen da gurgil-aulkien edo ibiltzeko beste laguntza tekniko batzuen erabiltzaileak igaro ahal izateko, salbu eta berriak ez diren eraikinetan, haien ezaugarriek horretarako aukerarik ematen ez dutenean.

3. Informazio elementu irisgarriak paratuko dira, pertsona guztiei orientazioa eta eskailerak, arrapalak eta igogailuak erabiltzeko bidea emateko.

25. artikulua. Komunak.

Erabilera publikoko eraikinek eta establezimenduek pertsona guztientzako komun irisgarriak izan behar dituzte erabilera publikoko eremuetan, erregelamenduz ezarritako moduan.

26. artikulua. Espazioen erreserba.

1. Bilkura aretoetan, ikuskinetako aretoetan eta jarleku finkoak dituzten lokaletan jarleku aldagarriak jarriko dira ibilbide irisgarriaren ondoan, ongi seinalizatuta, arazorik gabe aurkitzeko modukoak eta ebakuazio errazekoak, desgaitasuna, mugikortasuna murriztua edo zentzumeneko desgaitasuna dutenek erabil dezaten; jarleku finkoak dituzten eremu horietan eta itxaroteko guneetan gurgil-aul-

kiak erabiltzen dituztenentzat erreserbatutako tokiak egon daitezela ziurtatuko da.

2. Ereku horietan guztietan, orobat, begizta magnetiko bat edo entzumenezko desgaitasuna dutenen irisgarritasuna bermatuko duen sistema alternatibo bat bermatuko da, eremu batean jarria eta behar bezala seinalizatua. Zeinu-hizkuntzaren interpreteak hizlariengandik gertu jarriko dira, eta argitazpen berariazkoa izanen dute.

3. Gune horietan, irisgarritasun problemei konponbidea ematen dieten gailuak eta teknologia berriak egonen dira jarrita.

4. Desgaitasuna izan eta laguntza-txakurrak erabiltzen dituztenek gune horiek erabiltzeko eskubidea osoki baliatzen ahalko dute, eta ezin izanen da haien ibiltzeko eta sartzeko askatasuna mugatu arrazoi horregatik, Ezgaitasuna duten pertsonak, laguntza-txakurrekin daudenean, gune irekietan eta mugatutako beste gune batzuetan sartu, ibili eta egoteko askatasuna arautzen duen otsailaren 2ko 3/2015 Foru Legearen II. tituluan aurreikusitakoarekin bat.

27. artikulua. Altzariak eta informaziorako elementuak.

Altzari finkoen eta informazio eta komunikazio elementuen ezaugarriak, bai eta haien kokapena ere, desgaitasuna dutenek erabiltzeko modukoak izanen dira. Elementu horien kokapenak ez du inoiz ere oztopo izan behar ibilbide irisgarriarako.

2. atala

Titulartasun pribatuko etxebizitza-erakinak

28. artikulua. Irisgarritasuna titulartasun pribatuko etxebizitza-erakinetan.

1. Eraikinaren kanpoaldean, lurzatiak ibilbide irisgarri bat izanen du gutxienez, eraikinaren sarrera nagusiarekin lotuko duena. Familia bakarreko etxebizitza multzoetan, etxebizitza bakoitzaren eremu pribaturako sarrera bat egonen da, bide publikoarekin eta kanpoko eremu komunekin lottzen duena, hots, eraikinaren beraren kanpoko aparkalekuekin, lorategi, igerileku, kirol-eremu eta antzeko guneekin.

2. Eraikin berriek eta familia anitzeko edo bakarreko etxebizitzek, eraikineko solairuen artean, ibilbide irisgarriak izanen dituzte, bide publikoaren, etxebizitza bakoitzaren eta haien zerbitzuan dauden erabilera komunitarioko eremuen arteko komunikazioa bermatzeko. Familia bakarreko etxebizitzetan eta familia anitzeko eraikinetan, erregelamenduz ezartzen direnetan, bide publikoa eta etxebizitzaren sarrera komunikatzen dituen ibilbide irisgarriaren ordeiz eremu bat aurreikus daiteke,

beharrezkoak diren laguntza produktuak etorkizunean jartzeko nahikoa toki izanen duena. Familia bakarreko etxebizitzek osatutako etxebizitza multzoak familia anitzeko eraikintzat hartzen dira eremu komunek bete beharreko irisgarritasun baldintzei dagokienez.

3. Eraikinek ibilbide irisgarri bat izanen dute solairu bakoitzean, solairu guztietarako sarbide irisgarria (eraikineko sarrera nagusi irisgarria, igogailu irisgarria, arrapala irisgarria), etxebizitzekin komunikatzeko, baita erabilera komunitarioko eremuekin eta etxebizitzek atxikiak dituzten elementuekin ere (trastelekuak, aparkalekuko tokiak eta solairu berean kokatutako bestelako eremuak).

Garajetarako, trastelekuetarako edo etxebizitzaren erabilera komunitarioko solairuak daudenean, bertako igogailuen irisgarritasun eta sarrera baldintzak gainerako solairuetako berdina izanen dira.

Lursailaren baldintzak direla-eta aparkalekuetako solairuen maldak ehuneko seitik beherakoa izan behar duenean, baimena emanen da arrapalatak tartee gehieneko luzera-mugarik ez izateko, salbu eta solairu horretako toki irisgarrien eta sarbide irisgarriaren arteko ibilbide irisgarrian.

4. Etxebizitzetarako erabiltzen diren titulartasun pribatuko eraikinak berritu, birgaitu edo zaharberritzeko proiektuek, baldin eta hasieran ukitzen duten azaleraren portzentajea erregelamenduz ezarritakoa baino handiagoa bada, edo erabilera aldatzeko xede badira, obrak aurreikusi beharko dituzte, eta, kasu bakoitzerako, erabilera-aren, azaleraren eta esku-hartzearen mailaren arabera, erregelamenduz ezartzen diren irisgarritasun baldintzetara egokitu. Baldintza horiek betetzeko egokitzapenak eragindako kostua izugarria bada obraren kostuaren aldean, arrazoizko egokitzapenerako proposamen alternatibo bat eginen da.

5. Edozein kasutan ere, egindako erreformek ez dituzte murriztuko lehendik zeuden irisgarritasun baldintzak.

6. Etxebizitzaren titular edo erabiltzaile direnek egindako egokitzapen lanei dagokienez, sektoreko legerian xedatutakoa bete beharko da.

3. atala

Informazioa, seinalizazioa eta segurtasuna

29. artikulua. Informazioa, seinalizazioa eta segurtasuna.

1. Eraikinek behar den informazioa, seinalizazioa eta argitazpena izanen dute edozein pertsona orientatzeko eta eremu eta ibilbide irisgarriak non

dauden jakiteko, bai eta eraikina segurtasunez erabiltzeko ere.

2. Segurtasuneko informazioa erraz aurkitzeko moduko toki irisgarri batean egonen da, eta bide emanen du erabiltzaile guztiek ulertzeko, irakurketa errazaren metodologia erabiliz, edo piktograma homologatuak, braille, zeinuen hizkuntza, soinu-seinaleak edo unean-unean informazioa eskuratzeko berme gehien ematen duten sistemak erabiliz.

3. Eraikinetako guneak eta ekipamenduak seinalizatzean, kontuan hartuko dira argiztapena eta gainerako baldintzak, ikusizkoak, entzutekoak eta, beharrezkoa bada, ukitzeoak, hautemateko bide emateko zentzumenezko desgaitasuna edo desgaitasun intelektuala dutenei. Betiere, irisgarritasun kognitiboa eta ingurune ulergarriak bermatuko dira.

4. Informazioa eta seinalizazioa eguneratuak egonen dira. Eraikinean egiten diren egokitzapen, moldaketa eta irisgarritasuneko zerbitzu berri guztiak behar bezala seinalizatuak egonen dira, aurreko apartatuetan ulerterreztasunerako adierazitako irizpideak kontuan hartuta.

4. atala

Desgaitasuna duten pertsonentzako etxebizitzak erreserbatzea

30. artikulua. Etxebizitza irisgarriak erreserbatzea.

1. Etxebizitza babestuaren kalifikazioa dutenak egiteko proiektuetan, etxebizitzaren kopuru osoaren ehuneko lau gutxienez erreserbatuko da desgaitasuna duten pertsonentzat, Nafarroan Etxebizitza Izateko Eskubideari buruzko maiatzaren 10eko 10/2010 Foru Legean ezartzen den moduan.

2. Artikulu honetan aurreikusitako erreserbaren xede diren alokairuko etxebizitzak honakoei adjudikatzen ahalko zaizkie: desgaitasuna duten norbanakoei, desgaitasuna duen pertsona bat duten familia unitateei edo desgaitasunaren sektoreko irabazi-asmorik gabeko entitateei, azken kasu honetan entitate horiek etxebizitzak erabiltzen badituzte desgaitauna dutenen inklusio soziala eta bizimodu autonomia sustatzeko (esate baterako, laguntzadun etxebizitzak, etxebizitza konpartituak, babeseko etxebizitzak, desgaitasuna dutenen bizimodu beregainerako proiektuak eta antzeko soluzioak).

3. Erreserba egiteko betebeharra izanen dute, halaber, administrazio publikoek eta sektore publikoaren menpeko edo harekin lotutako gainerako entitateek eraiki, sustatu edo diruz laguntzen

duten beste edozein motatako etxebizitza proiektuek.

4. Lehen ezarritakoarekin bat, desgaitasuna dutenentzat erreserbatutako etxebizitzak proiektatzen diren eraikinetan, etxebizitza horiek dagozkien aparkalekuko toki irisgarriak ere erreserbatu beharko dira, etxebizitzaren kopuru bera, eta ibilbide egokitu bat garajeak eta etxebizitzak komunikatzeko.

Proiektua konplexu arkitektoniko bat osatzen duten eraikin eta instalazio multzo bati dagokionean, konplexuaren proiektuak eta eraikuntzak, ezinbestean, aukera eman behar dute desgaitasuna dutenentzat irisgarriak izan daitezen higiezin eta instalazio osagarri guztiak edukitzeko.

5. Desgaitasuna dutenek eskura izanen dute etxebizitza erreserbatuen eskaintzari eta kudeatu eta erosteko prozedurei buruzko informazioa, formatu irisgarri eta ulergarriari betiere.

5. atala

Balio historiko-artistikoa duten eraikinak

31. artikulua. Balio historiko-artistikoa duten eraikinak.

Nafarroako Kultur Ondarea osatzen duten ondasun higiezinetan irisgarritasun unibertsala bermatzeko behar diren egokitzapenak egiten ahalko dira, babesaren xede diren balioak zaindu beharra ukatu gabe. Oinarrizko irisgarritasun baldintzetako bat betetzerik ez dagoenean, behar diren zentzuzko egokitzapenak aplikatuko dira. Nolanahi ere, ondasun mota honetan esku hartzeko, ondare historiko-artistikoaren arloko legerian aurreikusitako betebeharrak bete beharko dira.

Era berean, bitarteko alternatiboak sustatuko dira kultur ondarrera iristerik ez dutenak hartaz gozatzeko, bisita birtualak, audiodeskribapenak eta kopiak erabiliz horretarako.

Erregelamenduz ezarriko dira egokitzapenerako epeak eta baldintzak, baita, beharrezkoa bada, zentzuzko egokitzapena aplikatzekoak ere.

III. KAPITULUA

Irisgarritasuna garraioan

32. artikulua. Irisgarritasun baldintzak errepi-deko garraio publikoan.

1. Foru lege honen ondorioetarako, hauek dira garraio bideak: bidaiarien garraiorako erabiltzen diren ibilgailuak edo gainerako unitateak, eta zerbitzua emateko behar diren erabilera publikoko

eraikinak, nabeak eta eremuak, horiekin lotutako azpiegiturak, instalazioak eta altzariak barne.

2. Bidaiarien garraiorako ibilgailu edo gainerako unitate erosi berriek irisgarritasun unibertsalari buruzko araudian aurreikusitako baldintza teknikoak bete beharko dituzte.

3. Garraioarekin lotutako azpiegiturarako eraikinak, establezimenduak, eremu publikoak eta gainerako elementuak proiektatu, eraiki eta mantentzerakoan, ziurtatu beharra da pertsona guztiek erabil ditzaketela baldintza berdinetan eta modu beregain eta seguruan, eta seinalizazioa ere pertsona guztientzako irisgarritasun kognitiborekin eta ingurune ulergarrien irizpideekin eginen dela.

4. Garraibide publikoen titularrek elementuak egoera egokian mantenduko dituzte haien irisgarritasuna bermatzeko.

5. Bidaiarien garraibide publiko erregularrek, Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioaren edo Toki Administrazioaren eskumenekoak direnek, irisgarritasun unibertsala bermatu beharko dute:

a) Azpiegituren parte diren erabilera publikoko barneko eta kanpoko guneetako sarbidean eta erabileretan.

b) Ibilgailuetako eta haien barnean egokitutako eremuetako sarbidean.

c) Eremu horietan eskaintzen diren erabilera publikoko produktu eta zerbitzuetan, bereziki lehiatiletan, erabiltzaileentzako informazio eta komunikazio sistemak barne. Jendearentzako informazio eta arreta guneetan zeinu hizkuntzen interpreteen eta gida interpreteen zerbitzua ematea bermatuko da, bertan dauden interpreteekin edo teleinterpretazioa erabiliz, bai eta ahozko komunikazioari laguntzeko bitartekoak ere, begizta magnetikoak, adibidez, edo aurrerapen teknologikoen ondorioz sortzen diren bestelako laguntza produktuak.

d) Txartelen salmentan, web orrien edo gailu mugikorrenentzako aplikazioen bidezkoan.

e) Bidaiarien errepideko garraioaren erabilera orokorreko zerbitzu erregular berriak emateko ezaugarriak ezartzen dituzten plan edo proiektuek irisgarritasun memoria bat izan beharko dute nahitaez, zerbitzua ematean irisgarritasun unibertsala bermatzeko behar diren soluzio teknikoak jasoko dituen.

Aurreko paragrafoan aurreikusitako baldintza beharrezkoa izanen da, halaber, zerbitzu publikoa kudeatzeko kontratu indardunetan egin beharreko

aldaketak tramitatzean, baldin eta kontratu horiek trafiko berriei erantzun beharra badakarte.

6. Bidaiarien garraio-zerbitzu diskrezionala ematen dutenek azpiegituren irisgarritasun baldintzak bermatu behar dituzte, baita desgaitasuna dutenen zerbitzua ziurtatuko duten garraio unitateen gutxieneko portzentaje bat ere, erregelamenduz finkatuko dena.

7. Bidaiaren garraio publikoaren zerbitzu erregularra ematen dutenek prestakuntza eman beharko diete langileei desgaitasuna dutenentzako arretari buruz, bai tratuari dagokionez bai laguntza bitartekoen erabilerari dagokionez.

8. Bidaiarien garraio zerbitzu erregularrak adjudikatzeko lehiaketa guztietako baldintza agerian, desgaitasuna dutenei ibilgailuen erabilera errazteko baldintzak jaso beharko dira, Estatuko oinarrizko araudian eskatzen direnak, gutxienez.

9. Garraibide publikoek bete beharko dituzten irisgarritasun baldintzak erregelamenduz ezarriko dira, Estatuko oinarrizko araudi aplikagarrian ezarritakoa ukatu gabe betiere.

33. artikulua. Garraibideetan irisgarritasuna ezartzeko plana.

Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak, bere eskumenen esparruan, plan bat egin eta onetsiko du foru lege honek indarra hartu eta urtebeteko epean, bidaiarien garraio publikorako garraibideetan irisgarritasun unibertsala ezartzen joateko.

34. artikulua. Ibilgailu automobilak aparkatzeko txartela, mugikortasun urrituko desgaitasuna duten pertsonentzat.

Aparkatzeko txartela eman eta erabiltzeko baldintzak Desgaituentzako aparkatzeko txartela emateko eta erabiltzeko oinarrizko baldintzak arautzen dituen abenduaren 12ko 1056/2014 Errege Dekretuan xedatutakoak izanen dira, ukatu gabe foru eta toki araudian jasotako erabilera baldintzak eta eskubideak, onuragarriak badira.

35. artikulua. Ekintza positiborako neurriak garraioan.

1. Bidaiarien garraio publikorako ibilgailuetan eremuak erreserbatu eta seinalizatuko dira gurgil-aulkien erabiltzaileentzat eta mugikortasunari laguntzeko beste produktu batzuen erabiltzaileentzat, haien garraiorako segurtasun baldintzak horretarako aukera ematen badute; horrekin batera, toki batzuk erreserbatuko dira desgaitasuna izan eta laguntzako animaliak erabiltzen dutenek lehenetsunez erabil ditzaten, Ezgaitasuna duten pertsonak, laguntza-txakurrekin daudenean, gune

irekietan eta mugatutako beste gune batzuetan sartu, ibili eta egoteko askatasuna arautzen duen otsailaren 2ko 3/2015 Foru Legearen II. tituluan aurreikusitakoarekin bat.

2. Erregelamenduz ezarriko da zer populazio-gunetan izanen den gutxienez ibilgailu berezi bat edo taxi irisgarri bat mugikortasun murriztua dutenen joan-etorrien beharrei lehentasunez erantzuteko.

IV. KAPITULUA

Irisgarritasuna herritarren eta Nafarroako administrazio publikoen arteko harremanetan

36. artikulua. Herritarren eta Nafarroako administrazio publikoen arteko harremanak.

Erregelamenduz ezarriko dira zein diren irisgarritasunaren eta diskriminazio ezaren gutxieneko baldintzak, bulego publikoek, eta herritarren arreta eta partaidetzarako prozedurek, gailuek eta zerbitzuek bete beharrekoak, giza baliabideei eta bitarteko materialei dagozkienak barne.

37. artikulua. Erregistroko eta herritarren arretarako laguntza bulegoetako langileen prestakuntza.

1. Nafarroako administrazio publikoek bere gain hartu beharko dute prestakuntza ematea langileei eta herritarrei bitarteko elektronikoak erabiltzeko laguntza eta arreta ematen dietenei, pertsona guztiekin aritu eta haiei laguntza emateko ezagutza egokia izan dezaten.

2. Langile horientzako prestakuntza planetan prestakuntza berariazkoa egonen da desgaitasuna duten pertsonentzat arretari buruz eta erabiltzaileen eskuragarri dituzten laguntza produktuen erabilerari buruz; horretarako, espezializazio eta eguneratze programa iraunkorrak ezarriko dira, orokorrak eta desgaitasun mota guztietan aplikatzekoak.

3. Langileei irisgarritasun unibertsalaren arloko prestakuntza emanen zaie, pertsona guztien beharrezanez zerbitzua emateko.

V. KAPITULUA

Irisgarritasuna komunikazioan, webguneetan eta gailu mugikorretarako aplikazioetan

38. artikulua. Irisgarritasun-baldintzak komunikazioan.

1. Nafarroako administrazio publikoek komunikazioan oztopoak desagerrarazteko sustapen-lana eginen dute, baita hura irisgarria eginen duten mekanismoak eta alternatiba tekniko nahiz pertsonenak ezartzekoa ere.

2. Era berean, informazioa eskuratzeko modua erraztu beharko diete desgaitasuna dutenei, eta bermatuko dute interes publikoko testuak eta gehien erabiltzen diren inprimakiak irakurketa errazeko formatuan ematen direla, edo Braille sistema, zeinuen hizkuntzan, letra handituan edo aurrerapen teknologikoen poderioz garatzen diren beste sistema batzuk erabiliz.

3. Komunikazio eta publizitate kanpaina instituzionalak informazioa pertsona guztientzat irisgarria dela bermatuko dute.

39. artikulua. Hedabide sozialak.

1. Hedabideek, pixkanaka, komunikazioaren irisgarritasuna hobetzen duten aurrerapenak eta sistema berriak txertatzen joan beharko dute erabiltzen dituzten informazio eta komunikazio teknologietan.

2. Foru Komunitateko Administrazioak, ikus-entzunezko komunikazioaren arloko legeria berariazkoan, telebistako ikus-entzunezko edukien irisgarritasunerako baldintzak arautuko ditu, azpituluen, autodeskribapenaren eta zeinuen hizkuntzako interpretazioaren bitartezkoak.

3. Ikus-entzunezko komunikabideek, pixkanaka, autodeskribapeneko, azpituluetako eta zeinu hizkuntzaren interpretazioko sistemak sartzen joan beharko dute beren programazioa irisgarria izan dadin.

4. Nafarroako administrazio publikoek sustapen-lana eginen dute lan zinematografikoak eta ikus-entzunezkoak banatzen dituzten enpresak azpituluen eta autodeskribapen sistemak eta, banaketa digitalaren kasuan, audionabigazio sistemak txertatzen joan daitezten.

40. artikulua. Irisgarritasuna Nafarroako sektore publikoko webguneetan eta gailu mugikorretarako aplikazioetan.

1. Informazioaren eta telekomunikazioen gizar-tearen esparruan, Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak eta Nafarroako toki entitateek irisgarritasuna eta pertsona ororentzako diseinua bermatuko dituzte sinadura elektronikoa edo web orrien eta gailu mugikorretarako aplikazioen sarbidean; honakoetan, adibidez: administrazio publikoetan, zerbitzu publikoak kudeatzen dituzten entitate eta enpresetan, eta diseinurako edo mantentze-lanetarako finantzaketa publikoa jasotzen duten webguneetan, Estatuko oinarriko araudiaren esparruan.

2. Nafarroako administrazio publikoek eta zerbitzu publikoak ematen dituztenek horietarako sarbide elektronikoa bermatuko dute, eta Internet

bidez zerbitzu horiei buruz ematen duten informazioak irisgarria izan beharko du.

3. Aurreko apartatueta aipatzen diren web orriek foru lege honetan ezarritako irisgarritasun maila bete beharko dute pixkanaka, eta aldian-aldian irisgarritasunari buruzko adierazpen bat eman eta eguneratu beharko dute, zehatza, zehaztua eta argia, beren webguneek eta gailu mugikorretarako aplikazioek maila hori betetzen dutela adierazteko, eta irisgarritasun baldintzen azken berrikuspenaren dataren berri emateko.

4. Irisgarritasunari buruzko adierazpena formatu irisgarrian emanen da, erregelamenduz ezarritako ereduari jarraituz. Nolanahi ere, Estatuko oinarrizko araudian ezarritako gutxieneko baldintzak errespetatuko dira.

5. Nafarroako administrazio publikoek zainduko dute informazio irisgarria lortzeko eskabide baten edo kexa baten ondoriozko erreklamazioa egiteko prozedura egokia eta eraginkorra izan dadila irisgarritasun unibertsala bermatzeko, bai eta komunikazioak eta eskaerak modu eraginkorrean tratatzeko, eta ebaluatzeko ere foru lege honetan ezarritako irisgarritasun baldintzak bete beharrak noiz eta noraino ezartzen duen neurri kanpoko zama bat. Erregelamenduz arautuko da prozedura hori, Estatuko oinarrizko araudiari jarraituz.

6. Nafarroako administrazio publikoek aldian-aldian egiaztatuko dute webguneek eta gailu mugikorretarako aplikazioek betetzen ote dituzten foru lege honetan ezarritako irisgarritasun baldintzak. Erregelamenduz ezarriko dira bai betetze horren jarraipena egiteko metodologia bai jarraipenaren emaitzari buruzko txostenaren edukia.

7. Nafarroako administrazio publikoek prestakuntza programak sustatu eta emanen dizkiete beren langileei webguneen eta gailu mugikorretarako aplikazioen irisgarritasunari buruz; programa horiek webguneen edukiak eta gailu mugikorretarako aplikazio irisgarriak sortu, kudeatu eta eguneratzeko diseinatutakoak izanen dira. Horrekin batera, neurriak hartuko dituzte foru lege honetan ezarritako irisgarritasun baldintzei buruz kontzientziatzeko, baita webguneen eta gailu mugikorretarako aplikazioen erabiltzaileentzat nahiz jabeentzat dituzten onurei buruz eta aurreko apartatuan adierazitako irisgarritasun baldintzak bete ezean ohartarazpena egiteko mekanismoaz ere.

8. Nafarroako administrazio publikoek sensibilizazio, kontzientziazio, zabalkunde, hezkuntza eta, batez ere, prestakuntza neurriak sustatuko dituzte irisgarritasun unibertsalaren arloan,

aurreko apartatuan aipatutakoez beste web orri batzuen titularrek ere pixkanaka irisgarritasun irizpideak txertatzen joan daitezten lortzeko.

VI. KAPITULUA

Irisgarritasuna produktu eta zerbitzuetan

41. artikulua. Irisgarritasun baldintzak produktuetan.

Nafarroako administrazio publikoek produktu irisgarriak bermatu beharko dituzte eskaintzen dituzten zerbitzuetan, eta exijitu beharko dute produktu horiek esternalizatu dituzten zerbitzuetan ere eskura egotea. Azken kasu horretan, administrazio publikoek espres zainduko dute zerbitzu publiko horiek ematen dituzten enpresek, entitateek eta erakundeek baldintza hori betetzen ote duten.

42. artikulua. Irisgarritasun baldintzak zerbitzu publikoetan.

1. Nafarroako administrazio publikoek eta zerbitzu publikoak ematen dituztenek zerbitzu irisgarriak eskaini beharko dituzte, bai erabilerari dagokionez bai horiei buruz ematen den informazioari dagokionez.

2. Erregelamendu bidez ezarriko dira irisgarritasun baldintzak jendearen eskuragarri dauden zerbitzuak eskuratu eta erabiltzeko eta haiei buruz ematen den informaziorako; informazioa, betiere, irakurketa errazeko formatua, Braille sistema, zeinuen hizkuntza, letra handitua edo sistema alternatiboak erabiliz emanen da.

3. Erabilera publikoko zerbitzu berriak ematen dituztenek irisgarritasun unibertsaleko baldintzak bermatu beharko dituzte, pertsona guztiek berdintasunez erabil ahal izan ditzaten desgaitasunak eragindako diskriminaziorik izan gabe.

4. Lehendik dauden erabilera publikoko zerbitzuak ematen dituztenek behar diren neurriak hartuko dituzte ahalik eta irisgarritasun baldintzarik hoberenak lortzen joateko pixkanaka, doikuntza arrazoizkoen printzipioarekin bat betiere. Erregelamenduz ezarriko da zein diren egokitzapen beharrezkoak eta zein den haiek ezartzeko epea.

5. Nafarroako administrazio publikoek espres zaindu beharko dute kudeaketa esternalizatua duten zerbitzuek erregelamenduz ezarritako irisgarritasun unibertsalerako baldintzak betetzen ote dituzten. Kasu horretan, zerbitzu publiko horiek ematen dituzten enpresek, entitateek eta erakundeek baldintza horiek bete beharko dituzte.

6. Erabilera publikoko zerbitzuek jendearen eskura izan beharko dute agiri bat, zerbitzuaren

irisgarritasun baldintzen berri ematen duena. Erregelamenduz ezarriko dira agiri horren edukia, ezaugarriak eta tramitazioa.

7. Nafarroako administrazio publikoek eta zerbitzu publikoak ematen dituztenek beren web orrietan adierazi beharko dute zein diren ematen dituzten zerbitzuen irisgarritasun baldintzak eta eskuragai dituzten laguntza bitartekoak, eta esparru guztietan sustatu beharko dute irisgarritasuneko beharrian berariazkoak dituzten, ibiltzeko zailtasunak dituzten edo arreta presentziala jaso ezin dezaketen pertsonetik harremana errazten duten informazio eta komunikazio teknologien erabilera.

VII. KAPITULUA

Irisgarritasuna kultur, kirol eta aisialdi jardueretan

43. artikulua. Kultur, kirol eta aisialdi jardueretako irisgarritasun baldintzak.

1. Kultur, kirol eta aisialdi jardueretan eta halako ekitaldi publikoetan irisgarritasun unibertsalerako baldintzak bermatu beharko dira, desgaitasuna dutenek jarduera eta ekitaldi horietaz goza dezaten, uler ditzaten eta parte har dezaten. Informazio guztia hizkera ulergarrian emanen da, erregelamenduz jardueraren arabera ezarritakoa rekin bat.

2. Erregelamenduz ezarriko da zein diren kultur, kirol eta aisialdi zerbitzuek eta ekipamenduek irisgarritasunarena arloan bete beharreko guztieneko baldintzak.

3. Hornitzaile pribatuek espres sustatuko dute kultur, kirol eta aisialdiko eskaintzaren zabalkundea pertsona guztientzat irisgarriak eta ulergarriak diren formatuetan egin daitezen.

VIII. KAPITULUA

Irisgarritasuna enpleguan

44. artikulua. Enplegua.

1. Foru Komunitateko Administrazioak, bere eskumenen esparruan, desgaitasuna duten pertsonen laneratzea sustatuko du.

2. Nafarroako administrazio publikoek behar diren neurriak hartuko dituzte desgaitasuna duten pertsonen berdintasuna berma dadin enplegu publikoan sartzeko eta barne igoeretan, bai langile finkoak hartzeko deialdietan bai aldi baterako kontratazioan, aplikatzekoa den araudian ezarritakoari jarraikiz.

Horrekin batera, enplegu lagunduen arloko neurriak ezarriko dira, desgaitasuna dutenak eskuratutako lanpostura egokitzen laguntzeko beharrezkoa den kasuan.

3. Nafarroako administrazio publikoek espres sustatuko dute plantillan desgaitasuna duten langileak dituzten enpresen kontratazioa, kontratuak erreserbatuz irabazi-asmorik gabeko entitateentzat eta administrazio baldintza partikularren agerietan baldintza sozialak erantsiz, betiere kontratazio publikoaren arloko araudian ezarritakoari jarraikiz.

45. artikulua. Enplegurako prestakuntza.

Nafarroako administrazio publikoek desgaitasuna dutenentzako enplegurako prestakuntza sustatuko dute, ekintza positiborako neurriak hartuz, besteak beste, desgaitasuna dutenentzako tokiak gordez prestakuntza ikastaroetan edo entitate batzuekin lankidetzan arituz prestakuntzako praktikak egiteko. Prestakuntzak irisgarriak eta ulergarriak izan beharko du desgaitasuna dutenentzat.

IX. KAPITULUA

Irisgarritasuna hezkuntzan

46. artikulua. Hezkuntzarako eskubidea.

Foru Komunitateko Administrazioak espres bermatu behar du desgaitasuna dutenek berdintasunez jaso ahal izatea hezkuntza inklusiboa, kalitatezkoa eta doakoa, Estatuko legerian ezarritakoarekin bat.

Horretarako, hezkuntza sistema inklusiboa ziurtatuko du hezkuntza maila guztietan, eta desgaitasuna duten ikasleei eskolako postua bermatuko die oinarrizko hezkuntzan, arreta emanez desgaitasuna duten ikasleen hezkuntza premia desberdinei, eta laguntza eta egokitzapen zentzuzkoak arautuz ikasketei edo inklusioari dago-kienez arreta berezia dutenentzat. Era berean, desgaitasuna duten ikasleei eta derrigorrezko hezkuntzaren ondoko ikasketak Nafarroako hezkuntza sisteman egin nahi dituztenei sarbidea bermatuko zaie erreserba kupoaren sistema bidez edo eskolatzeko lehentasunezko irizpide gisa, legeria sektorialean aurreikusitako moduan.

Ikasleak salbuespenez baizik ez dira eskolatu-ko hezkuntza bereziko ikastetxeetan edo ordeko unitateetan, ikastetxe arruntek aniztasunari erantzuteko hartzen dituzten neurrien esparruan ikasle horien premiei erantzun ezin zaienean eta, betiere, gurasoen edo legezko tutoreen iritzia kontuan hartuta.

Desgaitasuna dutenek, oinarrizko hezkuntzan egoteko gehieneko epea agortuta, prestakuntza hezkuntza sistemaren barrenean jasotzen segitzen ez badute, orientazioa jasoko dute hortik aurrerako prestakuntza aukerez eta, batez ere, enplegurako prestakuntzaz.

47. artikulua. Unibertsitateko hezkuntzaren arloko neurriak.

Unibertsitateen arloko araudi indardunean eta Desgaitasuna dutenen Eskubideei eta Gizarteratzeari buruzko Lege Orokorren Testu Bategina onetsi zuen azaroaren 29ko 1/2013 Legegintzako Errege Dekretuaren 3. artikuluan xedatutakoari jarraikiz, Nafarroan irakaskuntza ematen duten unibertsitateek modua ziurtatu behar dute desgaitasuna dutenek unibertsitateko ikasketak gainerakoen baldintza berdinetan egin ahal izan ditzaten, eta bermatuko dute, bestetik, unibertsitatearen esparruan osoki eta benetan parte har dezaketela.

48. artikulua. Irisgarritasun unibertsalaren eta ororentzako diseinuaren arloko prestakuntzan.

1. Estatuko oinarrizko legeriarekin bat, Lanbide Heziketako tituluen diseinuan eta curriculumen garapenean, irisgarritasun unibertsalaren eta ororentzako diseinuaren arloko prestakuntza sartuko da.

2. Estatuko oinarrizko legeriarekin bat, Nafarroan irakaskuntza ematen duten unibertsitateek antzeko neurriak aurreikusiko dituzte beren tituluetan.

X. KAPITULUA

Irisgarritasuna Justizia Administrazioan

49. artikulua. Irisgarritasun baldintzak Justizia Administrazioan.

1. Foru Komunitateko Administrazioak, bere eskumenen esparruan, irisgarritasun unibertsalaren eta ororentzako diseinua sustatuko du Justizia Administrazioan.

2. Era berean, neurriak hartuko dira egoitza judizialak eta bertako komunikazioa eta informazioa irisgarriak izan daitezen pertsona guztientzat, begizta magnetikoak jarri judizio-aretoetan, edo zeinuen hizkuntzaren interpreteak eta gida interpreteak, presentzialak nahiz urrutiko interpretazioaren bidez, edo braille sistemak eta irakurketa errazeko sistemak erabiliz informazioan eta seinalizazioan, baita haiei lagun egiteko pertsonak ere.

IV. TITULUA

Irisgarritasun unibertsala eta pertsona ororentzako aukera-berdintasuna sustatzeko Kontseilua

50. artikulua. Irisgarritasun Unibertsala eta Pertsona ororentzako Aukera-berdintasuna Sustatzeko Kontseilua.

1. Irisgarritasun Unibertsala eta Pertsona ororentzako Aukera-berdintasuna Sustatzeko

Kontseilua parte-hartzean oinarritutako organo bat da, lehendakartzako eskumena duen departamentuari atxikia, irisgarritasunaren arloko araudia- ren arloan kontsulta, interpretazio, jarraipen eta kontrol eginkizunak dituena; bertan Nafarroako Gobernuako departamentu guztiak egonen dira ordezkaturik, eta, horiez gainera, ordezkariarik handieneko elkarteak, desgaitasuna duten pertsonen eskubideak defenditzeko helburua dutenak, kontsumitzaile eta erabiltzaileen erakundeak eta inguruneak, produktuak, ondasunak eta zerbitzuak inportatzen, produzitzen, hornitzen edo eskuratzen dituzten izaera pribatuko pertsona fisiko edo juridikoen elkarteak.

2. Kontseiluko burua Lehendakartzako eskumena duen departamentuko titularra izanen da eta, horrez gain, kide hauek izanen ditu:

a) Nafarroako Gobernuaren ordezkari bat, gutxienez ere zuzendari nagusiaren maila izanen duena, Nafarroako Gobernuako departamentu bakoitzeko. Edozein kasutan ere, lehendakartzako eskumena duen zuzendari nagusia kontseiluko kide izanen da, eta idazkari lanak beteko ditu.

b) Administrazio elektronikoaren arloan eskumena duen zuzendari nagusia.

c) Pertsonen Autonomiarako eta Garapenerako Nafarroako Agentziaren ordezkari bat.

d) Desgaitasuna duten pertsonen arloan ordezkariak handienekoak diren irabazi-asmorik gabeko entitateen lau ordezkari. Ordezkariak handiena duten entitateak dira, ondorio hauetarako, halakoak direnak bai kopuruz, hau da, kide gehien dituztenak, bai kalitatez, alegia dauden desgaitasun mota desberdinetatik gehien hartzen dituztenak.

e) Kontsumitzaile eta erabiltzaile elkarte nagusien bi ordezkari.

f) Inguruneak, produktuak, ondasunak eta zerbitzuak inportatzen, produzitzen, hornitzen edo eskuratzen dituzten izaera pribatuko pertsona fisiko nahiz juridikoen elkarteen hiru ordezkari.

g) Nafarroako toki entitateen bi ordezkari, Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioak proposatuak.

3. Kontseiluak eginkizun hauek izanen ditu:

a) Aginduzko txostenak ematea irisgarritasunaren arloko foru lege aurreproiektuez eta erregelamenduzko xedepenen proiektuez.

b) Foru lege hau eta legea garatzeko erregelamenduzko xedapenak bete daitezen sustatzea.

c) Foru lege hau betetzeari buruz sor daitezkeen zalantzak argitzea.

d) Teknika arloko aurrerapenak nahiz foru lege hau eta haren erregelamenduak aplikatzean jasotako iradokizunak aztertu eta biltzea, bai eta legearen helburuak betetzeko behar adina neurri har daitezkeen bultzatzea ere.

e) Zaintza eta kontrol lanak egitea, foru lege honen aplikazio esparruetako inguruneetan irisgarritasun unibertsalerako eta ororentzako diseinuaren baldintzak betetzen direla egiaztatzeko, eta, beharrezkoa bada, kasuan kasuko organoei zeharpen espedientea abia dezatela proposatzea.

f) Urteko txostena egitea foru lege honetako xedapenen betetze-mailari buruz, eta ondoren Nafarroako Parlamentura bidaltzea txosten hori.

g) Arbitraje-batzordeak ezartzea eta arbitraje-sistemari buruzko auzien betetzearen jarraipena egitea.

h) Bere antolamendu eta funtzionamendu erregelamendua onestea eta aldatzea.

V. TITULUA

Arbitrajea eta bitartekaritza

51. artikulua. Arbitrajea.

Alderdiek beren burua arbitraje-sistemaren esanetara jartzea borondatezkoa izanen da, eta espresuki geratuko da jasota, idatziz.

Interesa duten sektoreen ordezkariak, desgaitasuna duten pertsonak eta beren familiak ordezkatzeko dituzten erakundeen ordezkariak eta, zein bere eskumenen esparruan, administrazio publikoen ordezkariak osatuko dituzte arbitraje-organismoak, Arbitraje Batzordearen izaerarekin.

Abenduaren 1eko 1417/2006 Errege Dekretuan aurreikusitakoarekin bat, Nafarroan arbitraje batzorde bat eratuko da, aukera-berdintasunaren, diskriminazio ezaren eta irisgarritasun unibertsalaren arlokoa, arbitraje sistemaren kudeaketa eta administraziorako kide anitzeko organoa izateko.

Foru lege honen 4. artikuluan aurreikusitako esparruetan irisgarritasun unibertsalaren arloan sortzen diren kexa eta erreklamazioak izanen dira arbitraje sistemaren xedea.

52. artikulua. Arbitraje sistema onartzea eta hari uko egitea.

Aurreko artikuluan aurreikusitako arbitraje sistema onartzea edo hari uko egitea abenduaren 1eko 1417/2006 Errege Dekretuaren III. kapituluaren ezarritakoaren arabera izanen da; errege dekretu horren bidez, desgaitasunarekin lotutako

aukeren berdintasunaren, diskriminazio ezaren eta irisgarritasunaren arloan kexak eta erreklamazioak jartzeko arbitraje sistema ezartzen da.

53. artikulua. Arbitraje prozedura.

Irisgarritasun unibertsalaren arloko arbitraje prozedurak abenduaren 1eko 1417/2006 Errege Dekretuaren V. kapituluaren aurreikusitakoarekin bete beharko du.

54. artikulua. Bitartekaritza.

1. Desgaitasuna dutenek, beharrezkoak diren laguntzak erabiliz, bidezko bada, beren borondatez aurkezten ahal dute desadostasuna bitartekaritza prozedura batean aztertzeko, betiere adostasuna lortzeko asmoz.

2. Bitartekaritzaren arloko araudiarekin bat, bitartekaritza prozedurek desgaitasuna dutenen aukera berdintasuna bermatu beharko dute, foru lege honetan eta irisgarritasun unibertsalaren arloan indarra duen araudian aurreikusitakoarekin bat. Bereziki bermatu beharko da inguruneen irisgarritasuna, zeinuen hizkuntzaren eta ahozko komunikazioari laguntzeko bitartekoen erabilera, braille sistemarena, ukimenezko komunikazioarena edo beste edozein bitarteko edo sistemarena, desgaitasuna dutenek prozesuan berdintasunez parte hartzen dutela ziurtatzeko.

3. Aldeek adosten dutenean sistema elektronikoa erabiltzea bitartekaritza prozeduran, sistema horiek foru lege honetan eta informazio gizartearen zerbitzuen arloan indarra duen araudian aurreikusitako irisgarritasun baldintzak bete beharko dituzte.

4. Foru lege honetan xedatutakoaren ondorioetarako, ahalegina eginen da jendeak jakin dezan bitartekaritza existitzen dela desgaitasuna duten pertsonen eta haien familien arteko gatazkak kudeatu eta konpontzeko mekanismo gisa. Nafarroako Gobernuak, helburu horrekin, bitartekaritza zerbitzu publiko eta inpartziala emanen du desgaitasuna dutenentzat.

VI. TITULUA

Zehapen araubidea

55. artikulua. Zehapen araubidea.

Irisgarritasun unibertsalaren arloan desgaitasuna duten pertsonen babes osoa dutela bermatze aldera, Nafarroan aplikatuko den zehapen araubidea Desgaitasuna duten pertsonen eskubideei eta haien gizarteratzeari buruzko lege orokorraren testu bateginean aurreikusitakoarekin izanen da, bertan ezarritako moduan. Testu bategin hori azaroaren 29ko 1/2013 Legegintzako Errege Dekretuaren bidez onetsi zen.

Lehenengo xedapen gehigarria. Foru lege honetan xedatutakora egokitzeko txostena.

Foru lege honek indarra hartu eta sei hilabete-ko epean, Nafarroako Gobernuko departamentuek, edota Lehendakaritza Departamentuak, Gobernu osoaren izenean, irisgarritasun unibertsalaren arloko jarduketa plan bat aurkeztuko dute Nafarroako Parlamentuan, eta bertan finkatuko dira pertsona guztientzako irisgarritasun unibertsalerako eta pertsona ororentzako diseinurako eskubidearen inguruan egun dauden gabeziak ahal den eperik laburrenean zuzentzeko behar diren neurriak, egutegia eta diru zenbatekoak. Hori ez da eragozpen izanen foru lege honek dakartzan betebeharrak berehalakoan betetzeko.

Bigarren xedapen gehigarria. Toki entitateek egokitze plan integralak onestea.

Foru lege honek indarra hartu eta urtebeteko epean, Nafarroako toki entitateek irisgarritasun unibertsalaren arloko jarduketa plan integral bat aurkeztuko dute, bakoitzak berea, eta bertan aztertuko dira bai araudia bai foru lege honen aplikazio esparrua osatzen duen errealitate objektiboa, foru legean ezarritako irisgarritasun unibertsalerako neurrietara pixkanaka egokitzen joateko, edo arrazoizko egokitzapenak gauzatzeko, neurriak, egutegia eta diru zenbatekoak ere zehaztuta. Hori ez da eragozpen izanen foru lege honek dakartzan betebeharrak berehalakoan betetzeko.

Xedapen iragankor bakarra. Erregelamenduzko garapen indarduna.

Foru lege honetan eta Estatuko oinarrizko araudian xedatutakoaren aurkakoak ez diren heinean, Irisgarritasun Unibertsalari eta Orentzako Diseinuari buruzko apirilaren 6ko 5/2010 Foru Legearen erregelamenduzko garapenek eta foru lege honek indarra hartzean indarra dutenek indarra izaten jarraituko dute foru lege honetan aurreikusitako arau garapenek indarra hartu arte.

Xedapen indargabetzaile bakarra. Arauak indargabetzea.

Foru lege honetan xedatutakoaren kontrako maila bereko edo txikiagoko xedapen guztiak indargabetzen dira, eta, zehazki, apirilaren 6ko 5/2010 Foru Legea, Irisgarritasun Unibertsalari eta

Orentzako Diseinuari buruzkoa, martxoaren 15eko 57/1990 Foru Dekretua, garraioetako oztopo fisiko zein sentzorialak kentzeko Arautegia onesten duena, eta ekainaren 29ko 154/1989 Foru Dekretua, Oztopo Fisiko eta Zentzumenezkoei buruzko uztailaren 11ko 4/1998 Foru Legea garatu eta aplikatzeko erregelamendua onesten duena.

Azken xedapenetako lehena. Nafarroan Etxebizitza Izateko Eskubideari buruzko maiatzaren 10eko 10/2010 Foru Legea aldatzea.

Nafarroan etxebizitza izateko eskubideari buruzko maiatzaren 10eko 10/2010 Foru Legearen 20. artikulua 3. apartatuko a) eta b) letrak aldatzen dira, eta aurrerantzean testu hau izanen dute:

“20. artikulua. Erreserbak.

3. Etxebizitza babestuak honako erreserba hauen arabera adjudikatuko dira, adjudikatzeoak diren sustapenenen kopuru osoari dagokionez:

a) Desgaitasuna duten pertsonak: ehuneko 6. Etxebizitza horiek adjudikatu ondoren, eta horien exekuzioa amaituta ez baldin badago, eraikuntza adjudikazio-hartzailearen beharizan berariazkoetara egokituko da kontratazioa.

b) Aurreko erreserbaren barrenean, adjudikatu beharreko etxebizitzak 2 edo gehiago direnean, sustapenean dauden etxebizitzaren ehuneko 4 mugikortasunaren desgaitasun larria dutenentzat erreserbatuko dira. Horrelako eskatzailerik ez badago, etxebizitzak desgaitasuna duten gainera-ko pertsonentzat izanen dira”.

Azken xedapenetako bigarrena. Foru lege hau garatzeko gaikuntza.

Nafarroako Gobernuari baimena ematen zaio foru lege hau aplikatu, garatu eta betearazteko behar diren xedapen guztiak eman eta behar diren neurriak har ditzan.

Azken xedapenetako hirugarrena. Indarra hartzea.

Foru lege honek Nafarroako Aldizkari Ofizialean argitaratu eta biharamunean hartuko du indarra.

Foru Legea, Gardentasunari, informazio publikoa eskuratzeari eta gobernu onari buruzkoa.

AKATS ZUZENKETA

Gardentasunari, informazio publikoa eskuratzeari eta gobernu onari buruzko Foru Legean, gaztelaniazko bertsioan, akats bat atzeman da. Legea 2018ko maiatzaren 21eko 68. Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofizialean argitaratu zen. Horrenbestez, honako zuzenketa hau egiten da:

64. artikuluan, 37. orrialdean, lehen zutabean, k) letraren ondoren, honakoa dio:

“a) Aquellas otras que le sean atribuidas por una norma de rango legal o reglamentario”.

Honako hau esan behar du:

“l) Aquellas otras que le sean atribuidas por una norma de rango legal o reglamentario”.

Iruñean, 2018ko maiatzaren 22n

Lehendakaria: Ainhoa Aznárez Igarza

E saila:
INTERPELAZIOAK, MOZIOAK ETA ADIERAZPEN POLITIKOAK

Erabakia. Horren bidez, Espainiako Gobernua premiatzen da jasangarritasun-faktorea eta errebalorizazio-indizea ken ditzan, askitasunaren printzipioaren eta pentsio egoki eta gaurkotu bat edukitzeko eskubidearen aurkakoak baitira.

ESKUBIDE SOZIALETAKO BATZORDEAK ONETSIA

Nafarroako Parlamentuko Eskubide Sozialetako Batzordeak, 2018ko maiatzaren 15ean egindako bileran, honako erabaki hau onetsi zuen: “Erabakia. Horren bidez, Espainiako Gobernua premiatzen da jasangarritasun-faktorea eta errebalorizazio-indizea ken ditzan, askitasunaren printzipioaren eta pentsio egoki eta gaurkotu bat edukitzeko eskubidearen aurkakoak baitira”.

Legebiltzarreko Erregelamenduko 114. artikuluan ezarritakoa betez, aipatu erabakia Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofizialean argitara dadin agintzen dut. Hona testua:

“Nafarroako Parlamentuak Espainiako Gobernua premiatzen du:

1. Jasangarritasun-faktorea eta errebalorizazio-indizea ken ditzan, Espainiako Konstituzioaren 41. eta 50. artikuluetan jasotako askitasunaren printzipioaren eta pentsio egoki eta gaurkotu bat edukitzeko eskubidearen aurkakoak baitira.

2. Gizarte Segurantzaren sistema publikoaren finantzaketa jasotzea Estatuaren Aurrekontu Orokorretan, gizarte-kotizazioek Gizarte Seguran-

tzaren babesa eta pentsio egoki, gaurkotu eta nahikoak bermatzeko adina ematen ez dutenean.

3. Gizarte Segurantzako tarifa lauak, hobariak eta kuota-murrizketak kentzea, zeinek enpresen kontratazio-kostuak merkatu besterik ez baitute egin, kalitatezko enplegua sortu gabe eta Gizarte Segurantzarentzako diru-sarreraren galera justifikaziorik gabea eragiten baitute.

4. Lan-iruzurra pertsegi dezan eta Laneko Ikuskaritzaren jarduna bultza dezan, kontratazioan iruzur handiena detektatu den sektoreetan kanpainak areagotuz.

5. Testu bateginean arau-haustek eta arau-hausteen zehapen-araubidea alda ditzan, Gizarte Segurantzari eginiko iruzurraren aurkako borroka hobetzeko.

6. Gizarte Segurantzaren gehieneko kotizazio-muga ken dezan”.

Iruñean, 2018ko maiatzaren 17an

Lehendakaria: Ainhoa Aznárez Igarza

Erabakia. Horren bidez, Nafarroako Gobernua premiatzen da hartu beharreko erabaki guztiak har ditzan, Nafarroako Liburutegi Nagusiak zerbitzu guztiak eragingarritasunez eman ahal izateko adina langile eduki dezan.

KULTURA, KIROL ETA GAZTERIA BATZORDEAK ONETSIA

Nafarroako Parlamentuko Kultura, Kirol eta Gazteria Batzordeak, 2018ko maiatzaren 16an egindako bileran, honako erabaki hau onetsi zuen: “Erabakia. Horren bidez, Nafarroako Gobernua premiatzen da hartu beharreko erabaki guztiak har ditzan, Nafarroako Liburutegi Nagusiak zerbitzu guztiak eragingarritasunez eman ahal izateko adina langile eduki dezan”.

Legebiltzarreko Erregelamenduko 114. artikuluan ezarritakoa betez, aipatu erabakia Nafarroako Parlamentuko Aldizkari Ofizialean argitara dadin agintzen dut. Hona testua:

“Nafarroako Parlamentuak Nafarroako Gobernua premiatzen du:

1. Hartu beharreko erabaki guztiak har ditzan, Nafarroako Liburutegi Nagusiak zerbitzu guztiak eragingarritasunez eman ahal izateko adina langile eduki dezan.

2. Nafarroako Liburutegi Nagusian beharrezkoak diren altzari eta baliabide material guztiak jar ditzan espazioak egokitzeko eta erabiltzaileen eskariari erantzun ahal izateko”.

Iruñean, 2018ko maiatzaren 16an

Lehendakaria: Ainhoa Aznárez Igarza